

Samkönade äktenskaps vara eller icke vara inom Svenska kyrkan.

En argumentationsanalys av debattartiklar från Kyrkans tidning och Dagens Nyheter.

Emilia Ahlkvist

Umeå universitet HT 15

Institutionen för idé- och samhällsstudier

Kandidatuppsats

Religionsvetenskap

Handledare: Niclas Lindström

Abstrakt

I *Samkönade äktenskaps vara eller icke vara inom Svenska kyrkan* utförs en argumentationsanalys, baserad på hermeneutiks metod och kvalitativ textanalys, av debattartiklar som behandlat frågan om Svenska kyrkan ska behålla vigselrätten efter att svenska staten har gjort äktenskapsbalken könsneutral. Alla undersökta debattartiklar är publicerade mellan 2008-12-11 och 2009-10-31 i Kyrkans tidning och Dagens Nyheter. I resultatanalysen framgår det att både ja- och nej-sidan använder sig av ungefär samma typer av argument men med olika vinklingar och tolkningar. Nej-sidan använder sig dock mer av ett toleransperspektiv än ja-sidan. I ja-sidans argumenterande kan man hitta en underliggande normkritik av heteronormativiteten.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
1.1 Syfte och frågeställning	3
1.2 Begreppsdiskussion och definition	3
1.2.1 Norm	3
1.2.2 Kön/genus	4
1.2.3 Heterosexualitet och homosexualitet	5
1.3 Teori	6
1.3.1 Toleransteori.....	6
1.3.2 Normkritiskt perspektiv	8
1.3.3 Heteronormativitet	9
1.4 Bakgrund.....	11
1.4.1 Svenska kyrkans ställningstagande till homosexualitet och samkönade äktenskap över tid	11
1.4.2 Svenska kyrkans beslutsunderlag samt beslutsfattning.....	14
1.5 Tidigare forskning.....	20
1.6 Metod och material	21
1.6.1 Material och avgränsningar.....	21
1.6.2 Hermeneutik.....	22
1.6.3 Kvalitativ textanalys.....	23
1.6.4 Argumentationsanalys	23
1.6.5 Metodkritik och källkritik	24
1.6.6 Disposition	25
2. Resultatanalys.....	26
2.1 Argument för en vigsel av samkönade äktenskap inom Svenska kyrkan.	27
2.1.1 Sammanfattande analys av argumenten gällande ja-sidan.....	32
2.2 Argument mot en vigsel av samkönade äktenskap inom Svenska kyrkan.....	33
2.2.1 Sammanfattande analys av argumenten gällande nej-sidan.....	38
3. Diskussion	38
Referenser.....	42

1. Inledning

Homosexuellas rättigheter inom kyrkan har diskuterats sedan tidigt 50-tal och på Svenska kyrkans hemsida kan man se en tidslinje där viktiga beslut står nedskrivna och under vilket årtal dessa fattades. Vi får bland annat lära oss att Svenska kyrkan tog, i ett biskopsbrev från 1951, avstånd från kriminaliseringen av homosexuella handlingar. Dessutom informeras vi om att samkönade äktenskaps vara eller icke vara inom Svenska kyrkan blev verklighet 2009. Svenska kyrkan bestämde då att såväl heterosexuella som homosexuella par skulle ha rätten att vigas i kyrkan och en vigselförordning för respektive inrättades.¹ För mig är det viktigt och intressant att veta varför människor tycker och tänker som de gör. Alla har rätt till att göra sin åsikt hörd, diskutera och debattera. Vi vet vad Svenska kyrkan beslutade sig för, men jag anser att det intressanta ligger i de argument som framförs av människor med olika åsikter. Därför intresserar jag mig för vad som sades i debatten innan beslutet fattades.

I denna uppsats kommer alltså fokus att ligga på debatten om samkönade äktenskap. Min erfarenhet av debatten i vardagen om huruvida Svenska kyrkan ska viga samkönade par eller inte är att den tenderar att vara enformig. Kanske beror detta på att debattörerna inte är speciellt insatta i kristen teologi. Min uppfattningar är att de argument mot samkönade äktenskap som är hämtat från Bibeln ofta är ett citat från tredje moseboken: ”O, en man ligger med en annan man som med en kvinna, har de båda gjort något avskyvärt. De skall straffas med döden, skulden för deras död är deras egen.”² Dessutom finner vi att det i Matteusevangeliet berättas att Jesus säger: ”[...]’Har ni inte läst att Skaparen från början gjorde dem till man och kvinna? [...] Därför skall en man lämna sin far och sin mor för att leva med sin hustru, och de två skall bli ett. De är inte längre två utan ett.’”³

Argumentet från Bibeln som används av ”för-sidan” kommer från det som kallas kärleksbudet: ”du skall älska din nästa som dig själv.”⁴ med argumentet om att Jesus påstod att detta bud tillsammans med budet om kärleken till Gud är de två störta buden och att alla andra bud härstammar från dem.⁵ Men vilka argument framförs av de som är

---

1 Svenska Kyrkan. Samkönade äktenskap. <http://www.svenskakyrkan.se/omoss/samkonade-aktenskap> (Hämtad: 2014-10-22)

2 Svenska Bibelsällskapet. *Bibeln*. Örebro: Libris förlag, 2000, Tredje Mosebok 20:13.

3 Svenska Bibelsällskapet. *Bibeln*. Örebro: Libris förlag, 2000, Matteusevangeliet 19:4-5

4 Svenska Bibelsällskapet., Tredje Mosebok 19:18

5 Svenska Bibelsällskapet. Matteusevangeliet 20:34-40

delaktiga i den offentliga debatten? Är de tveksamma, för eller emot? Vilken syn på homosexualitet grundar sig deras argument i?

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet är att redogöra för samt analysera debatten, i ett urval av rikstäckande medier, som ledde fram till accepterandet av samkönade äktenskap i Svenska kyrkan. Detta med fokus på tidsperioden 2008-12-11 till 2009-10-31⁶.

- Vilka argument framförs för och emot accepterandet av ett kyrkligt samkönat äktenskap? Och vilka ställningstagande gällande samkönade äktenskap kan vi finna inom Svenska kyrkan?
- Vad kan sägas om argumenten om man analyserar dem via ett toleransperspektiv, normkritiskt perspektiv samt genom begreppet heteronormativitet?

1.2 Begreppsdiskussion och definition

Nedan kommer begreppen norm, kön, genus, heterosexualitet samt homosexualitet att diskuteras. Detta då det är centrala begrepp i uppsatsen som stort men framför allt i resultatanalysen och diskussionen. Diskussionen kommer även mynna ut i en definition som blir gällande för denna uppsats med undantag för kön/genus.

1.2.1 Norm

Människor bygger delvis sin världsbild på värdemässiga antaganden som grundas i hur en människa värderar vissa aspekter av verkligheten. Dessa aspekter kan uppfattas som bra eller dåliga, rätt eller fel. Värderingar kan inte bedömas vara varken sanna eller falska men de kan dock uppfattas som mer eller mindre trovärdiga i relation till andra människors värderingar.⁷ Det är alltså inte en fråga om fakta. Istället blir det en fråga om vad som etiskt kan anses vara rätt eller fel. Normer hänger intimt ihop med dessa värdemässiga antaganden. En norm är majoritetens sammansatta övertygelser som talar om hur man bör handla i en given situation.⁸ Nationalencyklopedin beskriver en norm

---

6 För avgränsningar se kapitel 4.1

7 Eek-Karlsson, Lotta. *Förgivettaganden och utmaningar. I: Normkritiska perspektiv – i skolans likabehandlingsarbete*, Elmeroth, Elisabeth (red.). 18. Lund: Studentlitteratur AB, 2012

8 Eek-Karlsson, *Förgivettaganden och utmaningar*, 18

som det ”normala’ eller det godtagna beteende i t.ex. en grupp.”⁹ Normer är alltså sociala. De är något vi skapar i en social kontext.¹⁰ För att en norm ska skapas krävs det att man först definierar vad normen *inte* är. De som ingår i den allmänt vedertagna normen måste alltså hela tiden förhålla sig till det/de som bryter mot denna norm.¹¹

1.2.2 Kön/genus

Uppsatsen kommer inte att utgå från en bestämd definition av vad kön och genus innebär. Nedanstående diskussionen är till för att visa på några olika sätt att definiera dessa begrepp. Detta för att uppmärksamma läsaren på att det material, d.v.s. debattartiklarna, som kommer att analyseras i denna uppsats kan bestå av personer som har alla dessa olika definitioner vad kön eller genus innebär.

Inom feminismens och sexualitetsforskningens fält beskrives Judith Butler som en världsstjärna. Butler slog igenom 1990 och på den tiden var man, inom feministisk forskning, näst intill eniga om att manligt och kvinnligt är socialt konstruerat. Som ett resultat av detta hade man i många sammanhang börjat använda begreppet genus för att beteckna det sociala medan begreppet kön definierades som det biologiskt könskaraktäristiska (så som exempelvis könsorgan och kroppsform).¹² Butler kritiserade dock detta. Butler menar på att denna uppdelning mellan kön och genus har en tendens att återskapa tanken om att det skulle existera en naturlig, ursprunglig och förkulturell manlighet och kvinnlighet. Detta trots att genusbegreppet hade som avsikt att poängtera kulturens påverkan. Vidare anser Butler att det fysiska och biologiska könet, som människor uppfattar som stabilt och grundläggande, i själva verket också är socialt skapat. Kön blir således inte ett uttryck för en medfödd könsbaserat innersta väsen utan är istället en effekt av de existerande sociala och kulturella föreställningarna om vad biologiskt kön är. Detta innebär att de så kallade objektiva beskrivningarna av vad kön är nästan alltid faller tillbaka på de aktuella kulturella tankarna och idéerna om manligt och kvinnligt.¹³ Således kan kön inte beskrivas objektivt. Det är samma sak med genus

---

9 Nationalencyklopedin. Norm. <http://www.ne.se/lang/norm/271419> Hämtad 2014-09-25

10 Martinsson, Lena & Reimers, Eva (red.). *Skola i normer*. Malmö: Gleerup, 2007-10-11

11 Nordenmark, Love & Rosén, Maria. *Lika värde, lika villkor? Arbete mot diskriminering i förskola och skola*. Stockholm: Liber AB, 2008, 56

12 Ambjörnsson, Fanny. *Vad är queer?* Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur, 2006, 110

13 Ambjörnsson, Fanny. *Vad är queer?* 110

då inte heller genus står fritt från de idéer och föreställningar om manligt och kvinnligt som är tidsaktuella. Butler anser att idén om ett naturligt kön inte är en neutral sanning och att man istället kan se det som ett sorts normsystem som människor förväntas leva upp till. Detta för att idén om ett naturligt kön påbjuder regler både för hur man ska vara som man eller kvinna men också att man ska vara man eller kvinna. Butler menar att kategorierna man och kvinna endast existerar inom en förståelseram där heterosexualiteten är normen och där två separata kön, man och kvinna, framställs som de enda möjliga identiteterna. Denna ram kallar Butler för den heterosexuella matrisen. Den heterosexuella matrisen innebär att de enda tillgängliga och valbara positionerna är man eller kvinna samt att dessa positioner ställs mot varandra både kroppsligt och beteendemässigt. Dessutom förväntas positionerna man och kvinna åtrå och ha sex med varandra. Eftersom Butler anser att så som människor uppfattar män, kvinnor, manligt och kvinnligt inte existerar utanför den heterosexuella matrisen så blir analysen av sexualitet oundvikligt om man vill förstå genus.¹⁴ Ambjörnsson menar att poängen med att avtäcka de kulturella och historiska normerna kring beteenden och kroppar gör att man lättare kan förstå hur vissa människor kan anses vara normala och begripliga och ibland till och med framstå som mer mänskliga än andra som avviker från normen.¹⁵

1.2.3 Heterosexualitet och homosexualitet

På RFSUs hemsida hittar man en begreppslista som kortfattat definierar olika begrepp. Däribland beskrivs heterosexuell som en "[p]erson som attraheras känslomässigt och/eller sexuellt av person av annat kön."¹⁶ Nationalencyklopedin å andra sidan definierar heterosexualitet som endast "könsdrift riktad mot motsatt kön".¹⁷ I uppsatsen kommer RFSUs definition av heterosexualitet att gälla då denna är bredare och även inkluderar det känslomässiga planet och inte endast driften som förknippas till kön.

Homosexualitet definieras på följande sätt av RFSU: "Person som attraheras känslomässigt och/eller sexuellt av person av samma kön. Lesbisk eller flata (kvinna), bög eller gay (man)."¹⁸ Det är denna definition jag utgår ifrån då jag syftar till homosexuella eller samkönade par. Angående homosexualitet skriver

---

14 Ambjörnsson, Fanny. *Vad är queer?* 112-113

15 Ambjörnsson, Fanny. *Vad är queer?* 132

16 RFSU, Sex-ABC, <http://www.rfsu.se/sv/Sex--relationer/Sex-ABC/> Hämtad 2015-01-02

17 Nationalencyklopedin, heterosexualitet

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/heterosexualitet> Hämtad: 2015-03-03

18 RFSU, Sex-ABC, <http://www.rfsu.se/sv/Sex--relationer/Sex-ABC/> Hämtad 2015-01-02

Nationalencyklopedin att människor som idag definierar sig själva som homosexuell inte i allmänhet gör detta utifrån homosexuella handlingar eller relationer. Istället sker detta utifrån en inre självbild som bygger på hur man upplever den egna personligheten samt vilka sexuella känslor och fantasier man har. Känslor som vänskap, ömhet, omsorg, lojalitet och kärlek beskrivs också ingå i den homosexuella identiteten.¹⁹ Nationalencyklopedins definition av homosexualitet är bredare än vad dess definition av heterosexualitet är eftersom känslor även tas i beaktande för att definiera homosexualitet. Den definition som används i uppsatsen är den där homosexualitet definieras som två människor av samma kön som känner känslomässig och/eller sexuell attraktion till varandra.

1.3 Teori

Analysverktygen i denna uppsats kommer grunda sig i toleransteori, normkritik och heteronormativitet. Nedan kommer respektive teori att sammanfattas så att uppsatsens kommande analys blir förståelig.

1.3.1 Toleransteori

Nationalencyklopedin definierar tolerans i ett filosofiskt sammanhang som ”accepterandet av andras rätt att anta och försvara åsikter som står i strid med ens egna, särskilt i det fall då grunden är svag eller saknas för ett avgörande av vilken åsikt som är den rätta.”²⁰

Ofta kan det uppfattas som att vara en tolerant människa är något positivt. Hansson menar på att människor i allmänhet tenderar att uppfatta en tolerant människa som en person som helt enkelt inte bryr sig om, eller har något att invända på andra individers åsikter eller sätt att leva på.²¹ Hansson menar dock att tolerans i praktiken innebär att man låter bli att motarbeta eller korrigera andra människors handlingar, beteenden, åsikter, uppfattningar osv. Det den tolerante låter bli att korrigera måste även, av den tolerante, anses vara en omoralisk, ogillad eller osmaklig handling eller tanke. Det krävs dessutom att man är tolerant av vissa skäl. De begränsningar på vad en tolerant person får göra för att uppnå det hen finner vara värdefullt eller gott baseras på en idé om hur

---

¹⁹ Nationalencyklopedin, homosexualitet

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/homosexualitet> Hämtad: 2015-03-03

²⁰ Nationalencyklopedin, tolerans, <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/tolerans>, hämtad 2014-12-02

²¹ Hansson, Anders. *En teori om tolerans*. Malmö: Bokbox Förlag, 2008, 45

andra bör, eller inte bör, bemötas. Den tolerante måste alltså uppfatta toleransen som moraliskt riktig. Tolerans blir därför en specifik lösning på ett moraliskt problem.²² Frågan är dock om man måste tänka som Hansson. Om man tittar på nationalencyklopedins definition skulle man också kunna säga att en tolerant person är någon som fattar sina egna beslut och bedömningar samt formar sitt eget liv med respekt för att andra har rätt att göra samma sak.

En variant av tolerans är toleransen inför identiteter som exempelvis homosexualitet. Här menar Hansson att en person som är av åsikten att homosexualitet är onaturligt eller omoraliskt men låter bli att tvinga homosexuella att anpassa sig efter sin åsikt är en tolerant person. Hansson ställer sig frågan om det finns några skäl för att förbjuda eller att begränsa homosexuellas frihet att leva som det vill. Detta med grunden att man ogillar eller motsätter sig deras "person" eller "natur". Om något anses vara "onaturligt" måste det avvika från vissa attityder, preferenser och beteenden som anses vara det "normala". Det vill säga att det onaturliga måste avvika från normen. En person som säger att homosexualitet är onaturligt menar ofta att homosexualitet är i strid med människans så kallade natur och att det därför skulle vara en "sexuell perversion"²³. De menar alltså att homosexuella individer har blivit något annat än vad de var avsedda att vara vilket skulle innebära att de även strider mot vad de bör vara. De skulle alltså ha drifter eller preferenser som är onaturliga. Hansson menar dock att människor styrs av drifter och preferenser som inte är rationella men att det är oklart om de för den skull kan anses vara naturliga. Man skulle kunna hävda att sex är förknippat med fortplantning, att det enda syftet med sex är att människor vill föra vidare sina gener. Det skulle därför betyda att vi som människor har preferenser som i slutändan tjänar syftet att vi vill fortplanta oss och att dessa preferenser därför ligger i vår natur. I praktiken innebär det att människors naturliga sexuella preferenser är att ha sex med en människa av motsatt kön för att detta innebär en chans till fortplantning. Homosexualitet skulle därför kunna anses vara en sexuell perversion. Hansson ställer dock motfrågan om varför sexualitet nödvändigtvis måste vara förknippat med fortplantning. Om man är av åsikten att homosexualitet går emot människans natur så vore det fel av människor att vara homosexuella. Slutsatsen blir då att samhället borde förbjuda homosexualitet genom lag. Han menar dock att sex kan ha med enbart

---

²² Hansson. *En teori om tolerans*, 39-40

²³ Hansson. *En teori om tolerans*, 141-144

lustfyllda upplevelser att göra.²⁴

1.3.2 Normkritiskt perspektiv

Istället för att försöka få individer att passa in i de allmänt vedertagna normerna i ett samhälle kan man använda sig av ett normkritiskt perspektiv. Man kan då upptäcka och försöka förändra de rådande normerna. Genom att synliggöra och ifrågasätta kan man se vilka normer som uppfattas som ”normala” eller ”onormala”. De normala normerna uppfattas oftast omedvetet som det önskvärda medan de onormala normerna blir en kontrast till de normala. Normer repeteras dagligen av exempelvis staten, skolan, kyrkan osv. vilket gör att normerna förstärks eller upprätthålls i en mängd olika situationer. Normer är dessutom kopplade till makt och styr människor att agera, tänka eller känna på vissa specifika sätt.²⁵ Eftersom de normala normerna är önskvärda ger de större handlingsutrymme än vad de icke önskvärda onormala normerna har. De som ges större handlingsutrymme kan ha en åsikt om, värdera och avgöra till vilken grad de som befinner sig i den onormala normen ska tolereras eller inte. Därför är det upp till dem som befinner sig i den önskvärda normen som har makten att förändra eller upprätthålla den norm de befinner sig i.²⁶

Samtidigt som ett normkritiskt perspektiv kan leda till en förändringsprocess hos individer genom att det skapar förutsättningar för eftertanke och reflektion kan även perspektivet synliggöra de maktrelationer som förekommer i samhället. Genom att göra en normkritisk analys kan man ifrågasätta det man tar för givet och ställa andra frågor än vad man normalt skulle göra.²⁷ För detta krävs dock att man själv vet i vilken norm man befinner sig i, hur detta påverkar ens eget liv och vilken betydelse det har för vilka signaler man skickar ut till sin omgivning genom det man säger eller gör.²⁸ Makt är dock som mest synligt då man befinner sig i den grupp som inte är den självklara normen. När man befinner sig i normen kan man vara så van vid de privilegier de

---

24 Hansson. *En teori om tolerans*, 141-144

25 Martinsson & Reimers, 10-11

26 Nygren, KLara & Rasmusson, Emma. RFSL. *Konstruktiv normkritik – En rapport om normkritik i Europeiska socialfondens projekt*. Arbetsmiljöforum i Sverige AB/Tema lika behandling, 2012:11-13

27 Nygren & Rasmusson, 13

28 Brade, Lovisa, Engström, Carolina, Sörensdotter, Renita & Wiktorsson, Pär. I: *Normens öga: metoder för en normbrytande undervisning*. Stockholm: Stiftelsen Friends, 2008:24

onormala inte har tillgång till att man inte alltid ser orättvisan vid första ögonkastet. Att kritiskt granska en norm man själv befinner sig i är därför inte alltid lätt. Oftast ser man inte, eller vill inte se, att vissa grupper eller personer i samhället är orättvist behandlade.²⁹ Det kan kanske jämföras med att titta på ett objekt på allt för när håll – man ser då inte allt det som omger objektet.

Det är även viktigt att påpeka det faktum att vi alltid befinner oss i eller agerar utifrån en norm, oavsett om det är den allmänt vedertagna normen i samhället eller den så kallade onormala. När vi försöker förändra en norm gör vi det alltså utifrån en annan norm. Vad är det då som säger att just den norm vi försöker förändra är sämre än den norm vi istället vill ska bli allmänt vedertagen? Till exempel kan vad som är etiskt rätt eller fel ibland vara högst individuellt och ibland kan en norm prövas mot en annan norm för att se om den är etiskt acceptabelt eller ej. Således blir svaret på frågan alltid olika beroende på vilka kriterier man utgår ifrån när frågan ska försöka besvaras.

1.3.3 Heteronormativitet

Likt ett normkritiskt perspektiv inriktar sig queerteori³⁰ på att kritiskt granska normen. Här fokuserar de dock främst på normer anknutna till sexualitet, sexuell identitet och genus. Med hjälp av begreppet heteronormativitet undersöks det hur dessa normer tar sig uttryck, fungerar, vidmakthålls, ifrågasätts och skapar hierarkier.³¹ Med heteronormativitet menar queerteoretiker på att det finns en normerande heterosexualitet i samhället.³² Närmare bestämt att majoriteten av personerna i ett samhälle anser att den heterosexuella identiteten är det ”normala”. Lagar, strukturer, institutioner, relationer och handlingar vidmakthåller heterosexualiteten som något naturligt, homogent och universellt vilket gör att leva som heterosexuell människa framställs som det mest önskvärda och naturliga sättet att leva på. Utifrån ett queerteoretiskt perspektiv anser man dock att heterosexualitet är socialt, kulturellt och historiskt konstruerat vilket innebär att heterosexualitet inte är något självklart eller naturligt för alla människor. Därför menar de på att det även går att undersöka hur heterosexualitet skapas, fungerar

---

29 Nordenmark & Rosén, 2008:59-60

30 Queerteori är en samlingsbenämning på olika teoretiska perspektiv som fokuserar på att analysera sexualitet som relationer, identiteter, strukturer och värderingar som historiskt betingade.

31 Fanny Ambjörnsson, *Vad är queer?* Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur, 2006, 78

32 Ambjörnsson. *Vad är queer?*, 51

och vidmakthålls. Genom att de använder sig av begreppet heteronormativitet istället för att tala om heterosexualitet visar de på att det inte är individers sexuella handlingar som är intressanta utan det normsystem som gynnar ett visst sätt att leva på. Här ville de visa på att ha en heterosexuell identitet inte är den enda identiteten utan bara en av många möjliga identiteter.³³

Att heteronormativiteten kvarstår säger Ambjörnsson beror bland annat på gränsdragningen mellan homo- och heterosexuella samt mellan män och kvinnor. Gränsdragningen innebär att exempelvis den individ som kategoriseras som kvinna förväntas leva med eller ha sex med en individ som kategoriseras som man. Ambjörnsson menar på att ingen annan preferens har samma genomslagskraft för hur människor uppfattar en individ som vilken könslik preferens individen har när denne ska välja partner. Om man berättar att man är, exempelvis, homosexuell så kommer förväntningarna på hur du ska vara som person genast att förändras. Om man berättar vilken typ av musik man lyssnar på har detta självklart också en del i hur du uppfattas men inte i lika hög grad. Enligt Ambjörnsson är en konsekvens av att dessa förväntningar finns att de som inte känner att de passar in i förväntningarna kan känna sig fastlåsta i en roll. Detta skulle gälla för både de som inte uppfyller kraven för hetero- eller homosexualitet men också för de som inte kategoriserar sig själva som varken homo eller hetero. Ytterligare menar Ambjörnsson att heteronormativiteten kvarstår även beror på att det finns en maktordning mellan homosexualitet och heterosexualitet. Att leva med eller ha sex med någon av motsatt kön anses vara bättre och mer naturligt än att leva eller ha sex med någon av samma kön.³⁴

Heterosexualiteten som norm kan inte upprätthållas om denna inte har en angiven motpol som i detta fall bli homosexualiteten. Det är enbart genom att veta att man inte är homosexuell som man kan veta att man är heterosexuell. Och vise versa. De två kategorierna upprätthålls genom sin relation till varandra. Detta innebär att om normerna för homosexualitet förändras kommer normerna för heterosexualitet också att ändras (och tvärt om). Eftersom queerteori menar på att det inte finns något ideal att leva upp till som är naturligt, normalt eller självklart blir strävan efter den typ av norm som bygger på dessa idéer sårbart.³⁵ De går alltså att förändra heteronormen.

---

33 Ambjörnsson. *Vad är queer?* 51-52

34 Ambjörnsson. *Vad är queer?* 59-61

35 Ambjörnsson. *Vad är queer?* 67, 69

1.4 Bakgrund

Hur Svenska kyrkan är organiserad är avgörande för den officiella hållningen i olika frågor som exempelvis i frågan om samkönade äktenskap. För att få en bättre förståelse för kommande bakgrundsavsnitt krävs därför en genomgång av Svenska Kyrkans institutioner, i urval.

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta organ på nationell nivå som består av 251 demokratiskt valda ledarmöten. Kyrkomötet beslutar i frågor som rör kyrkoordningen samt andra frågor som har betydelse för hela Svenska kyrkan. Kyrkomötet har däremot inte befogenhet att besluta i frågor som är inom de enskilda församlingarnas eller stiftens ansvarsområden.³⁶ När kyrkomötet inte är samlat är *Kyrkostyrelsen* Svenska kyrkans högsta ansvariga organ. Kyrkostyrelsen utses av kyrkomötet och dess yttrande sker oftast via exempelvis remisser, uttalanden och officiella kontakter.³⁷ Lokalt i Sverige finns det flera olika *kyrkokanslier*. Det kyrkokansli som åsyftas i Kyrkostyrelsens skrivelse 2009:6 *Vigsel och äktenskap* är, enligt en kommunikatör på Svenska kyrkan, ”Svenska kyrkans nationella nivå”.³⁸ *Teologiska kommittén* jobbar med frågor kring naturvetenskap och teologi. Dess huvudsakliga uppgift är att göra teologiska bedömningar gällande remissyttranden och utredningsdirektiv.³⁹

Alla dessa instanser har varit delaktiga i någon del av förarbetet inför beslutet att införa en ny syn på äktenskapet inom Svenska kyrkan där man även inkluderar samkönade par. I kommande avsnitt redogörs för huvuddragen i denna utveckling.

1.4.1 Svenska kyrkans ställningstagande till homosexualitet och samkönade äktenskap över tid

I kyrkostyrelsens skrivelse 2009:6 menar man på att Svenska kyrkan under flera decennier har fört en omfattande teologisk reflektion över den homosexuella samlevnaden.⁴⁰ 1951 tog man avstånd från kriminaliseringen av homosexuella

---

36 Svenska kyrkan. Vad är kyrkomötet? <http://www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet/vadarkyrkomotet>
Hämtad 2014-12-09

37 Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen. <http://www.svenskakyrkan.se/kyrkostyrelsen> Hämtad 2014-12-09

38 Gunilla, kommunikatör vid Svenska kyrkans information. Mail. 2014-12-11

39 Gunilla, kommunikatör vid Svenska kyrkans information. Mail. 2014-12-10

40 Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och Äktenskap*. Uppsala: Kyrkomötet. s.6

handlingar,⁴¹ sex år efter att det avkriminaliserats i svensk lag.⁴² 1972 tillsatte biskopsmötet en utredning som senare mynnade ut i boken *De homosexuella och kyrkan*.⁴³ I boken hävdades det bland annat att ”inga hinder principiellt skulle föreligga för en homosexuell att inneha kyrkliga tjänster”.⁴⁴ Boken likställer dessutom genuin homosexuell kärlek med heterosexuell kärlek. Som en konsekvens av detta ställs frågan om det inte därför också bör ”leda till att kyrkan går in för homosexuella äktenskap?”.⁴⁵ Svaret blir följande:

Kyrkan bör utan tvivel verka för stabila och varaktiga förbindelser mellan de homosexuella, och samhället bör som konsekvens av sin deklarerade positiva inställning arbeta för att de rättsliga aspekterna på en homosexuell förbindelse beaktas i lagstiftningen. Men att kyrkan skulle viga de homosexuella förefaller ändå inte välbekant. [...] Under inga omständigheter skulle den homosexuella vigsel kunna inordnas under den hittillsvarande kyrkliga. Ett nytt vigselritual måste i så fall utformas [...].⁴⁶

Här ser vi hur utredarna anser det vara icke-troligt för Svenska kyrkan att viga homosexuella par. Utredningen öppnar ändå upp för en förändring av vigselförordningen om det skulle bli aktuellt för kyrkan att viga samkönade par. Efter denna utredning har frågan om samkönade par tagits upp ett antal gånger. Exempelvis kom boken *En fråga om Kärlek. Homosexuella i kyrkan*. 1988. Boken är skriven av deltagarna i en samtalsgrupp som startades 1986 och behandlar frågor som ”Att leva tillsammans – i äktenskap, homosexuella, välsignade?”, ”Kärlek och sexualitet – en teologisk fråga?”, ”Säger Bibeln något om homosexualitet?” och ”Mot en ny sexualmoral?”.⁴⁷ Dessutom har en utredning gjorts 1994 som mynnade ut i rapporten *Kyrkan och homosexualiteten* där man radar upp nio slutsatser:

- att äktenskapet är idealet i den kristna skapelsetanken,
- att homosexuell samlevnad därför inte har samma innehåll som äktenskapet,
- att det i homosexuell samlevnad kan finnas djup och varaktig kärlek,
- att själavården behöver bearbeta frågor om sexualitet i allmänhet och

---

41 Svenska Kyrkan. Samkönade äktenskap, <https://www.svenskakyrkan.se/omoss/samkonade-aktenskap> Hämtad 2014-11-21

42 Nationalencyklopedin, homosexualitet.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/homosexualitet> Hämtad 2014-11-21

43 Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och Äktenskap*. Uppsala: Kyrkomötet. s.6

44 Fagerberg, Holsten (red). *De homosexuella och kyrkan*, Stockholm: AB Verbum, 1974, 162

45 Fagerberg (red), *De homosexuella och kyrkan*, 163

46 Fagerberg (red), *De homosexuella och kyrkan*, 164

47 Nilsson, Gert & Brunne, Eva (red.) *En fråga om kärlek: homosexuella i kyrka: en bok från samtalsgruppen Kyrkan och de homosexuella*, Stockholm: Verbum, 1988

homosexualitet i synnerhet,

- att själavården ska hjälpa människor att växa och mogna som människor och kristna,
- att en människas sexuella identitet skall respekteras,
- att kyrkan bör motverka fördomar mot homosexuella,
- att det inte går att karaktärisera homosexualitet som en sjukdom,
- att inte föreslå en ordning för en i handbok reglerad välsignelseakt för homosexuella.⁴⁸

Detta tyder på att även om man poängterar vikten av att inte diskriminera homosexuella så anser man inte att det är förenligt med kyrkan att viga samkönade par. 1994 antog även Sveriges riksdag lagen om registrerat partnerskap för homosexuella. Lagen trädde i kraft 1 januari 1995 och i samband med detta utfärdade Biskopsmötet *Pastorala råd angående förbön för dem som ingått partnerskap*.⁴⁹ Råden innebar bland annat att en präst inte medverkar vid själva registreringen av partnerskapet men det är dock upp till varje individuell präst att själv bestämma om hen vill medverka eller inte. Om medverkan sker är det frågan om enskild själavård i form av förbön.⁵⁰ Här uppstod det dock tvister när de pastoralala råden skulle tolkas. 1997 går dåvarande ärkebiskop KG Hammar ut och säger att det inte är något problem för präster att leva i partnerskap.⁵¹ 1999 omarbetade biskoparna de pastoralala råden. I och med detta lyftes förbönen fram på ett tydligare sätt samt att man klargjorde att anhöriga kunde tillåtas att närvara. Utöver det betonades även att förbönen genomförs som en del av den församlingsvårdande verksamheten och att det är den tillfrågade prästens pastoralala ansvar. Om prästen inte vill medverka utökas dennes ansvar, jämfört med 1995s utfärdande, genom att hen då måste förmedla kontakt med en annan präst.⁵²

Frågan om att utforma en ny kyrklig vigselakt, som skulle kunna användas av såväl par av olika kön som par av samma kön, väcktes i en motion i Kyrkomötet 2003. Motionen avslogs men 2005 beslutar Kyrkostyrelsen att kyrkan aktivt ska arbeta för att motverka diskriminering grundat i personers sexuella läggning. En följd av detta blir att personer

---

48 *Kyrkan och homosexualiteten: rapport från en arbetsgrupp*, Uppsala: Svenska kyrkans centralstyr, 1994,224

49 Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och Äktenskap*. Uppsala: Kyrkomötet. 6

50 Kyrkostyrelsens skrivelse till Kyrkomötet 2002:5. *Kyrkan och homosexualiteten*. Uppsala. <http://www.svenskakyrkan.se/km-2002/skrivelser/2002-5/KsSkr2002-5-02.shtml#TopOfPage>

51 Lundberg, Lennart. Lång väg till äktenskap för samkönade par. *Kyrkans tidning*. (2009-10-14) <http://www.kyrkanstidning.se/nyhet/lang-vag-till-aktenskap-samkonade-par> Hämtad 2014-12-01

52 Kyrkostyrelsens skrivelse till Kyrkomötet 2002:5. *Kyrkan och homosexualiteten*. Uppsala. <http://www.svenskakyrkan.se/km-2002/skrivelser/2002-5/KsSkr2002-5-02.shtml#TopOfPage>

som lever ett liv i partnerskap med någon av samma kön inte kan vägras vigning till en kyrklig tjänst på grund av sitt val av partner. Samtidigt gav man Kyrkomötet i uppdrag att utfärda en ordning för välsignelse över registrerat partnerskap. Denna ordning skrevs och fastställdes sedan i december 2006 i Kyrkostyrelse.⁵³

2007 presenterade statens betänkande *Äktenskap för par med samma kön – Vigsselfrågor*. I betänkandet föreslås det bland annat man ändrar äktenskapsbalken så att lagen innefattar äktenskap såväl som registrerat partnerskap. Detta innebär också att ordet ”äktenskap” även kommer att innefatta par av samma kön.⁵⁴ Detta betänkande sändes ut på remiss till, bland annat, Svenska kyrkan. För att Kyrkostyrelsen skulle ha ett underlag att utgå ifrån i sitt ställningstagande till det statliga betänkandet sändes det ut en underremiss till ett urval av kyrkans institutioner.⁵⁵ I sitt senare yttrande hävdade Kyrkostyrelsen att ordet ”äktenskap” borde förbehållas par av olika kön men man konstaterade också att det finns olika åsikter inom Svenska kyrkan gällande detta. Kyrkostyrelsen ställde sig dock bakom förslaget om att föra samman lagstiftningen om äktenskap och partnerskap så att dessa blir gemensam lag.⁵⁶

1.4.2 Svenska kyrkans beslutsunderlag samt beslutsfattning

Den 11 december 2008 lade regeringen fram propositionen om *Äktenskapsfrågor* där det bland annat förelås att ändringarna i äktenskapsbalken träder i kraft 1 maj 2009.⁵⁷ I december 2008 ger Kyrkostyrelsen i uppdrag åt Kyrkokansliet att utforma en vigsselförordning som inte bara är reserverad för par av olika kön. Dessutom får Kyrkokansliet i uppdrag att ta fram förslag på ändringar i kyrkoordningen som behövs för att en ny vigsselförordning ska kunna fungera. Samtidigt som riksdagen tar beslutet om att genomföra de föreslagna förändringarna i äktenskapsbalken skickar Kyrkokansliet ut förslagen på remiss till stiftens. I remissen förtydligas att Kyrkostyrelsen ännu inte tagit ställning i frågan.⁵⁸ På uppmaning av Kyrkostyrelsen gör Teologiska kommittén ett yttrande gällande hur Svenska kyrkan teologiskt bör förhålla

---

53 Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och Äktenskap*. Uppsala: Kyrkomötet. 6-7

54 SOU 2007:17. Äktenskaps- och partnerskapsutredningen. *Äktenskap för par med samma kön: vigsselfrågor: betänkande*. Stockholm: Fritze. 36

55 ”Ett urval av kyrkans institutioner” syftar till alla domkapitel, stiftsstyrelser, församlingsförbundet och Svenska Kyrkans Unga.

56 Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och Äktenskap*. Uppsala: Kyrkomötet. 7

57 Regeringens proposition [2008/09:80] *Äktenskapsfrågor*. 1

58 Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och Äktenskap*. Uppsala: Kyrkomötet. 7-8

sig till att den nya äktenskapslagstiftningen nu även kommer att inkludera par av samma kön.⁵⁹

Eftersom Svenska kyrkan är ett evangeliskt-lutherskt trossamfund⁶⁰ bygger även kyrkans beslut på en evangelisk-luthersk teologisk tradition. I kyrkostyrelsens skrivelse 2009:6 sammanfattar man denna traditions syn på äktenskapet som att det är ”en ordning i skapelsen och i samhället och inte ett sakrament.”⁶¹. Luther själv menade på att äktenskapet hörde till jordelivet och inte hade något med frälsningen att göra. Detta bland annat för att äktenskap redan utövades innan den bibliska uppenbarelsen. Äktenskapets ses dock ändå som en Guds given gåva och inrättning. Detta innebär bland annat att äktenskapet ses som något som är till för att reglera sexualiteten där ordning upprättas genom att äktenskapet tar den givna driften i sin tjänst medan den så kallade förvridna driften kan regleras. Att äktenskapet är Guds givna gåva kan dock påstås inte behöva tolkas som något statiskt. Istället kan man tolka det som att Gud, världens skapare, fortsätter att skapa världen samtidigt som människan har satts att råda över det som Gud har skapat och fortfarande skapar. Teologiska kommittén menar på att detta sker genom att människor på olika sätt förväntas möta medmänniskors behov. När samhället förändras och nya mänskliga behov blir synliga kan nya ordningar träda i kraft. Det beskrivs hur den lutherska etiken kan både präglas av fasthet och rörlighet. Fastheten kännetecknas av den kärlek som ligger i omsorgen för medmänniskan medan rörligheten kommer till uttryck i de förändringar som sker i samband med att samhället och kulturen förändras.

Teologiska kommittén menar på att synen på äktenskapet har förändrats över tid. Upp till tiden för industrialiseringen levde människor allt som oftast i jordbrukarsamhällen där hushållet var den primära enheten för reproduktion, produktion och ekonomi. Dessutom hade det enskilda hushållet ansvar för sjukvården och äldreomsorgen. I och med industrialismens inträde gjordes en åtskillnad mellan privat och offentlig sfär vilket bland annat innebar att produktionen inte längre skedde i hushållet. Hushållet kom då att istället omfatta det vi idag kallar för ”kärnfamiljen” vilket fick till följd att äktenskapet i första hand kom att omfatta de personliga relationerna. I och med att

---

59 Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och Äktenskap*. Uppsala: Kyrkomötet. 8

60 Nationalencyklopedin, Svenska kyrkan. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/svenska-kyrkan> Hämtad 2014-12-08

61 Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och Äktenskap*. Uppsala: Kyrkomötet. 53

Sverige blev mer och mer mångkulturellt blev frågor om exempelvis könsroller och familjebildning aktualiserade i nya sammanhang. Detta innebär att man relativiserar samlevnadsmönster och seder som tidigare varit självklara. Dessutom förändrades äktenskapet i takt med att män och kvinnor ansågs vara jämställda. På grund av detta menar Teologiska kommittén att det fram till för några decennier sedan ansågs som självklart att ett äktenskap avsåg att endast omfatta par av olika kön. För att belysa det teologiska resonemanget kring Sveriges nya äktenskapslagstiftning beskriver teologiska kommittén skapelseteologiska och bibelteologiska perspektiv. Dessutom redogörs det även för barnperspektivet och rättviseperspektivet.⁶²

När en skapelseteologiskt argumentation används för att äktenskapet endast ska omfatta par av olika kön har argumenten ofta som utgångspunkt att sexualitetens syfte är att ge upphov till nytt liv. Man menar på att man genom reproduktion fungerar som medskapare åt Gud och att detta är nyckeln till mänsklighetens fortlevnad. I och med detta uppfattas äktenskapet som ett gudomligt givet skaparmönster och ett uttryck för Guds skaparvilja som är oberoende av samhällets lagstiftning. Mannen och kvinnan har förmågan att tillsammans frambringa och ta emot nytt liv. Varje människa är dessutom skapad till Guds avbild men genom att mannen och kvinnan blir förenade till ett så skulle det innebära att de tillsammans representerar en mer komplett mänsklighet och på så sätt avbildar kärlekens Gud. Detta utgör den så kallade komplementaritetstanken. Enligt detta resonemang menar man på att det skulle innebära att en homosexuell relation inte kan ingå i ett äktenskap baserat på kristen mening då de, rent biologiskt, inte kan reproducera ett nytt liv tillsammans. Denna syn på äktenskapet behöver dock inte betyda att man är mot homosexuell samlevnad då det kan uppfattas om ett uttryck för mångfalden i skapelsen.⁶³

Det finns även skapelseteologiska argument som stödjer att par av samma kön kan ingå ett kristet äktenskap. Då menar man på att äktenskapet och sexualiteten har syften som inte bara hör samman med att skapa nytt liv. Syftet kan även vara att man inom äktenskapet stödjer, skyddar och utvecklar den ömsesidiga kärleken samt att man är ett stöd för sin partner i sitt gemensamma liv. Man menar att sådana syften även kan rymmas i en relation mellan par av samma kön såväl som i en relation mellan par av

---

62 Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och Äktenskap*. Uppsala: Kyrkomötet. s.51-55

63 Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och Äktenskap*. Uppsala: Kyrkomötet. 55-56

olika kön. Istället för att man bygger argumenten utifrån den biologiska komplementaritetstanken (att man och kvinna kompletterar varandra och kan skapa nytt liv) kan man utgå från en komplementaritet som har sin grund i personlighetsgemenskapen mellan de två parterna i en relation. Man menar dessutom på att par av samma kön har en del i reproduktionen då de ofta har gemensamt ansvar då det kommer till omvårdnad och uppfostran av barnen. Detta även om de inte kan få gemensamma biologiska barn. Mot argumentet att man som gift man och kvinna utgör en mer komplett människa menar man att det kan framhållas att Jesus var ogift men att han för den skull inte var en mindre komplett människa. Enligt det här sättet att se på saken har äktenskapet, som en del av skapelsens ordningar, till syfte att hjälpa människan att utöva kärlek till nästan. Genom människan fortsätter Gud sin skapelse.⁶⁴

Ytterligare ett sätt att förhålla sig till Sveriges nya äktenskapslagstiftning är genom ett bibelteologiskt perspektiv. Här ligger utgångspunkten vid tolkningar av enskilda bibelord. Dock måste denna tolkning alltid förhålla sig till det som anses vara det övergripande budskapet i den kristna tron: Guds kärlek och människans frälsning. Även om orden måste tolkas utifrån budskapen i de ansedda nyckeltexterna så måste alla ord som är relevanta för en sakfråga, men kanske inte stämmer överens med det övergripande budskapet, tas på allvar. Vid tolkandet av bibeltexter och ord måste man dessutom ha i åtanke skillnaden mellan kontexten nu och då. Teologiska kommittén påpekar också att det är viktigt att man gör åtskillnad mellan evangelium och lag samt mellan vad som är historiskt tidsbundet och vad som är bestående i form av budskapet om Jesus som mänsklighetens befriare. De menar på att man måste ha förståelse för att författarna till Bibeln inte har samma förståelse av homosexuell samlevnad som vi har idag. Detta skulle innebära att tolkningar av enskilda bibelord måste ske kritiskt och med mera fokus på Bibelns övergripande budskap. Paulus, de synoptiska evangelierna och Johannes är alla överens om att kärleksbudet är av överordnad ställning över alla andra bud och förbud. Teologiska kommittén menar på att den relevanta frågan gällande människors samlevnad inte är tolkningen av enskilda bibelord utan istället bör fokus ligga på vad som är av nytta och av skada för människor. Frågan som Svenska kyrkan måste besvara blir därför huruvida kyrkan skadar eller gynnar människor om man väljer att stödja och välsigna par av samma kön så som man gör med par av olika kön.⁶⁵

---

64 Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och Äktenskap*. Uppsala: Kyrkomötet. 56

65 Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och Äktenskap*. Uppsala: Kyrkomötet. 57-58

De texter som det brukar hänvisas till när man gör en bibelteologisk tolkning kan ofta tolkas så att de även sätts in i ett skapelse-teologiskt perspektiv. Enligt skapelseberättelserna i Första Moseboken 1 och 2 skapas man och kvinna och de två blir sedan ett. Detta återberättas och bekräftas av Jesus i Markus 10. Teologiska kommittén hävdar att dessa bibeltexter har haft en framträdande plats gällande kyrkans teologiska reflektion och förkunnelse om äktenskapet. Här kan man hävda att Jesus yttrande ”Vad nu Gud har sammanfogat”⁶⁶ tydligt syftar till att äktenskapet sammanfogar kvinna och man. Därför skulle äktenskapet inte kunna tillämpas på par av samma kön. Även tanken om man och kvinna som komplement till varandra kan strykas genom att man i Första Moseboken 2 nämner att Adam behöver någon som kan vara honom till hjälp, det vill säga kvinnan. Ett mindre traditionellt sätt att tolka komplementaritetstanken är att det inte nödvändigtvis måste vara kopplat till kön. Det skulle alltså innebära att inte bara två personer av olika kön kan komplettera varandra i en pargemenskap utan även två personer av samma kön. Markus 10 med parallell i Matteus 19 har setts som det allmänt vedertagna tydningsordet när det kommer till äktenskapet. Man har tolkat det som att Jesus beskriver Guds ursprungliga avsikt med äktenskapet. Teologiska kommittén menar på att det skulle vara otidsenligt att tolka Jesus som om han tar ställning mot relationer mellan par av samma kön. De menar på att Jesus ville säga något grundläggande om äktenskapet men att textsituationen är annorlunda jämfört med idag. Här anses det som uppenbart att Jesus såg äktenskapet som något som Gud avsåg vara mellan en man och en kvinna. Teologiska kommittén menar samtidigt på att Jesus faktiska ord inte ger oss en tydlig angivelse för hur äktenskapet kan innefatta andra relationer än de som var normen under den tid Jesus yttrade sina uttalanden om äktenskap. Om poängen med äktenskapet är att troheten mellan de två parterna i ett äktenskap är av Guds ursprungliga avsikt så menar teologiska kommittén att denna bibeltolkning även kan användas som ett argument för att par av samma kön kan ingå ett kristet äktenskap. Detta för att den livslånga relation som Jesus beskriver då borde kunna innefatta par av samma kön med en pargemenskap som beskrivits ovan. En trofast relation mellan två personer av samma kön kan existera likväl som en mellan två personer av olika kön.⁶⁷

---

66 Svenska Bibelsällskapet. *Bibeln*. Örebro: Libris förlag, 2000, Markus 10:9

67 Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och Äktenskap*. Uppsala: Kyrkomötet. 58-59

Teologiska kommittén nämner också att ett barnperspektiv samt ett rättviseperspektiv bör tas i beaktande då frågan om en kyrklig vigsel för par av samma kön diskuteras. När det kommer till barnperspektivet beskriver man att det har hävdats att det är till barnets fördel att växa upp med sina biologiska föräldrar. Därför har det också hävdats att relationen mellan man och kvinna bör ha en särställning inom lagstiftningen. Teologiska kommittén menar på att det är ett faktum att ett betydande antal barn nu växer upp inom ramen för homosexuella relationer. Därför menar Teologiska kommittén på att det är viktigare att lyfta frågor kring barns omvårdnad och inte bara fokusera på det biologiska föräldraskapet. Det är samhällets ansvar att skydda och stödja barn. Genom att ge homosexuella par möjlighet att ingå äktenskap ger man också ett utökat skydd och stöd åt barn som väger upp inom ramen för sådana relationer. Teologiska kommittén citerar dåvarande ombudsmannen för diskriminering på grund av homosexuell läggning⁶⁸⁶⁹, Hans Ytterberg. Han menar på att om det är så att äktenskapet utgör de ideala grundförutsättningarna för ett barn att växa upp inom så är förnekandet av samkönade äktenskap en oacceptabel diskriminering mot barn till homosexuella föräldrar. Om man istället ser till rättviseperspektivet skulle accepterandet av äktenskap för samkönade par innebära ett stöd för en utsatt grupp människor i samhället, det vill säga de homosexuella. Genom ett accepterande skulle man göra det tydligt att den homosexuella relationen är likvärdig den heterosexuella. Vidare hävdar Teologiska kommittén att särbehandlingen som partnerskapet har medfört har uppfattats som diskriminerande och att den förändring som nu har skett i äktenskapsbalken markerar den bakomliggande opinionsförskjutning som bekräftar homosexuella och homosexuella pars lika värde och rättigheter. Här betraktades lagförändringen som ett stärkande av de mänskliga rättigheterna.⁷⁰

Teologiska kommittén konstaterar att det finns teologiska skäl för Svenska kyrkan att acceptera och bejaka den statliga förändring i lagstiftningen som innebär att äktenskapet kommer att även omfatta par av samma kön. Inom ett skapelseteologiskt perspektiv ser det som att syftet med äktenskapet är att stödja relationen mellan makarna samt att barn växer upp inom en trygg miljö. Detta innebär också att samma behov finns inom

---

68 Denna tjänst existerar ej idag. Sedan 1 januari 2009 är det istället diskrimineringsombudsmannen som ansvarar för dessa frågor avsett vilken av de lagstiftade grunderna diskrimineringen sker på.

69 Nationalencyklopedin, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/ombudsmannen-mot-diskriminering-på-grund-av-sexuell-läggning> Hämtat 2015-08-10

70 Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och Äktenskap*. Uppsala: Kyrkomötet. 60

relationer mellan par av samma kön. När det kommer till det bibelteologiska perspektivet betonar man att kärleksbudet står över alla andra bud och förbund. Därför bör man inte fokusera på enskilda bibelord. Enligt Teologiska kommittén bör därför Svenska kyrka kunna viga par av samma kön till äktenskap. De bör också kunna erbjuda välsignelse över ett borgerligt genomfört äktenskap för par av samma kön.⁷¹ Den 22 oktober 2009 beslutade Kyrkomötet, med en stor majoritet av rösterna, att Svenska kyrkan skulle ansöka hos regeringen om att behålla sin vigselrätt. I och med detta beslutade man även att ändra i kyrkoordningen så att äktenskap inte bara skulle kunna ingås av heterosexuella par utan även av homosexuella.⁷²

1.5 Tidigare forskning

En argumentationsanalys av debattartiklarna gällande Svenska kyrkans beslut om en könsneutral vigsel har mig veterligen inte genomförts. Forskning om Svenska kyrkans ställningstagande till homosexualitet har dock gjorts. Exempelvis ovan nämnda Fagerbergs *De homosexuella och kyrkan*⁷³, Nilsson och Brunnes *En fråga om Kärlek. Homosexuella i kyrkan*⁷⁴ samt rapporten *Kyrkan och homosexualiteten*⁷⁵.

Vidare har Lars Gårdfeldt skrivit avhandlingen *Hatar Gud bögar? Teologiska förståelser av homo-, bi- och transpersoner. En befrielse-teologisk studie*.⁷⁶ I sin avhandling analyserar Gårdfeldt diskrimineringen av hbt-personer för att, i motsats till en utestängande teologi, ta fram en inkluderande teologi. Avhandlingen arbetar utifrån att hbt-personer är diskriminerade på grund av de könsroller som existerar i samhället samt idén om att det är varje individs plikt att fortplanta sig. Gårdfeldt anser därför att diskriminering på grund av sexuell läggning har sitt ursprung i diskriminering av kön. Därför anser han också att de förtryck som homosexuella utsätts för är ett jämställdhetsproblem.

---

71 Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och Äktenskap*. Uppsala: Kyrkomötet. 63-64

72 Nationalencyklopedin, Svenska kyrkan. <http://www.ne.se/uppslagsverk/årsbok/2009/svenska-kyrkan>
Hämtad 2014-12-11

73 Fagerberg (red). *De homosexuella och kyrkan*

74 Nilsson & Brunne(red.) *En fråga om kärlek: homosexuella i kyrka: en bok från samtalsgruppen Kyrkan och de homosexuella*.

75 Kyrkostyrelsens skrivelse till Kyrkomötet 2002:5. *Kyrkan och homosexualiteten*. Uppsala.
<http://www.svenskakyrkan.se/km-2002/skrivelser/2002-5/KsSkr2002-5-02.shtml#TopOfPage>

76 Gårdfeldt, Lars. *Hatar Gud bögar? Teologiska förståelser av homo-, bi- och transpersoner. En befrielse-teologisk studie*. Stockholm: Normal förlag, 2005.

I *The Queer Bible Commentary*⁷⁷ kommenterar olika forskare och pastorer de delar ur Bibeln som har mest relevans för de som är intresserade av frågor rörande homosexualitet, bisexualitet och transsexualitet. Fokus ligger både på hur tolkningen av bibliska texter kan påverkas om man läser från ett hbtq-perspektiv samt hur tolkningen av bibliska texter påverkar hbtq-personer och -gemenskaper.

1.6 Metod och material

I denna del redogörs först för material och avgränsningar för att sedan beskriva de metoder jag använt mig av för att undersöka och analysera mitt material. Där beskrivs hermeneutik, kvalitativ textanalys samt argumentationsanalys. Dessa tre metoder hänger samman då kvalitativ textanalys härstammar från hermeneutiken samt att både kvalitativ textanalys och argumentationsanalys är en form av brukstextanalys. Eftersom det primära materialet i uppsatsen består av debattartiklar som på något sätt framför eller speglar en åsikt eller ett argument har dessa tre metoder valts ut för att kunna genomföra en analys.

1.6.1 Material och avgränsningar

Det primära materialet i denna uppsats består av utvalda debattartiklar som behandlar samkönade äktenskap. För att begränsa materialet har artiklar valts ut från två tidningar. De två utvalda tidningarna är Kyrkans Tidning samt Dagens Nyheter. Kyrkans Tidning är Svenska kyrkans informations- och debattorgan sedan 1982. Tidningen utkommer en gång i veckan.⁷⁸ Hädanefter kommer Kyrkans Tidning förkortas till KT. Dagens Nyheter, hädanefter förkortat DN, är en oberoende liberal morgontidning som ges ut dagligen. Enligt Nationalencyklopedin har DN:s position som ledande opinionsorgan inte varit hotat sedan efterkrigstiden även om andra tidningar har fått en större daglig upplaga.⁷⁹ Dessa tidningar har valts ut för att den ena är från ett kristet forum medan den andra är landets största dagstidning och därför riktar sig till en större och bredare läsarkrets. Genom detta urval är förhoppningen att kunna undersöka artiklar som riktar sig till olika personer och på det sättet kanske få ett mer varierat material. Tidnings- och debattartiklarna har valts ut genom en sökning på mediearkivet.se. Avgränsningar har gjorts genom att endast söka på orden "samkönat äktenskap" och "samkönade

---

77 Guest, David, Godd, Robert E, West, Mona & Bohache, Thomas (red.). *The Queer Bible Commentary*. London: SCM Press, 2006.

78 Nationalencyklopedin, Kyrkans Tidning, <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kyrkans-tidning> Hämtad 2014-12-17

79 Nationalencyklopedin, Dagens Nyheter, <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/dagens-nyheter#litteraturanvisning> Hämtad 2014-12-17

äktenskap” var efter artiklar har valts ut genom att jag har läst igenom och mer specifikt valt de debattartiklar som på något sätt framför eller speglar en personlig åsikt eller ett argument gällande samkönade äktenskap. Ytterligare avgränsningar har gjorts genom att sökningen endast innefattar artiklar publicerade under tidsperioden 2008-12-11 till 2009-10-31. Tidsperioden har valts ut för att tillmötesgå uppsatsens begränsade utrymme. Startdatum sattes för att stämma överens med Regeringens proposition om äktenskapsfrågor. Detta för att det kan anses vara ett startdatum för den debatt som var aktuell fram till att Kyrkomötet röstade om samkönade äktenskaps vara eller icke vara i kyrkan (även om debatt självklart pågått innan dess). Slutdatum sattes sista oktober då jag ansåg det intressant att få ta del av de argument som framfördes i media även några dagar efter att Kyrkomötet röstat för att ansöka om vigselrätt och därmed acceptera att kyrkligt viga samkönade par. När sökningen genomfördes i mediearkivet i tidningen DN så hittades dock enbart två debattinlägg under detta tidsspann med de aktuella sökorden.

1.6.2 Hermeneutik

Ordet hermeneutik härstammar från grekiskans *hermēneuō* som betyder tolka, förklara, utlägga och uttyda.⁸⁰ När tolkning utvecklades till en vetenskaplig metod gavs det namnet hermeneutik som är både en undersökningsmetod och en tolkningsfilosofi. När man använder sig av hermeneutik som metod är undersökningsmaterialet text och andra uttalanden och syftet är att uppnå en förståelse för dessa texter eller uttalanden. Den hermeneutiska metoden består av en läsning som flyttar fokus fram och tillbaka mellan de olika delarna i en text och till helheten, mellan strukturen och textens innebörd, mellan läsarens horisont och textens horisont samt mellan texten och textens kontext. Ingen text talar dock för sig själv samt att ingen tolkning av texten är slutgiltig.⁸¹ Kommunikationen mellan läsaren och texten är alltså inte en direkt överföring av korrekt fakta. Hellspong och Ledin menar på att det som sägs eller skrivs kommer alltid att tolkas och tolkning är en självständig och situationsanpassad handling. Läsaren är alltså inte bara en mottagare av texten utan även en medskapare. Hellspong och Ledin menar på att man därför även kan se hermeneutiken som en lära om läsande där man på en god läsare kan sälla fyra krav. En god läsare ska vara uppmärksam, anstränga sig att

---

80 Nationalencyklopedin, hermeneutik, <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/hermeneutik>, hämtad 2014-11-20

81 Sælid Gilhus, Ingvild. *Hermeneutics i: The Routledge handbook of research methods in the study of religion*, Stausberg, Michael & Engler, Steven (red.), 275-276. Oxon: Routledge, 2011.

förstå, öppen för vad texten har att säga samt läsaren är beredd att reagera på det som lästs – det vill säga att tillämpa, ta upp det i sitt tänkande och pröva det. Detta menar Hellspong och Ledin innebär att läsaren för en dialog med texten och svara på textens tysta tilltal. Det är även viktigt att vara medveten om att man som läsare försöker göra texten meningsfull i den situation man möter texten i. Just eftersom vi har olika utgångspunkter när vi tolkar meningen med en text så kommer tolkningen att skifta beroende på vem som tolkar texten.⁸² När man gör en analys är det därför viktigt att ha följande faktum i åtanke: att jag som utför analysen tolkar texter utifrån mina egna förutsättningar och den specifika situation jag befinner mig i.

1.6.3 Kvalitativ textanalys

Texter utgör en betydande del av vår vardag. Vi läser och förhåller oss till texter varje dag. Det gäller allt från post-it lappar och tidningsartiklar till lagtexter och organisationers information. Widén menar på att alla texter vi läser och förhåller oss till präglar vårt sätt att tänka och handla. Den kvalitativa textanalysen härstammar från hermeneutikens tolkningstradition. Enligt Widén passar kvalitativ textanalys bra när man ska undersöka skriftliga texter, däribland dagstidningar. Widén beskriver en textanalys som har ett samhälls- och humanvetenskapligt perspektiv. Det är även detta perspektiv som passar bäst in i denna uppsats. Med hjälp av detta perspektiv kan man, med texter som utgångspunkt, undersöka och analysera olika problem och samhällsfenomen.⁸³ Denna textanalys kommer att lägga fokus på vad texten säger om den kultur och det omgivande samhället i vilket texten har producerats. Texter kommer att undersökas med syfte att skapa förståelse för det omgivande samhället och dess kulturella värderingar. Genom att kunskapsintresset riktas mot vilka samhällsföreträdare som framför vissa idéer eller vilka aktörer som är pådrivande i en debatt kan man även synliggöra samhällsstrukturer så som dominerande idéer, värderingar och samhällsnormer.⁸⁴

1.6.4 Argumentationsanalys

Hellspong menar på att man kan ha flera olika anledningar till varför man utför en

---

82 Hellspong, Lennart & Ledin., Per *Vägar genom texten. Handbok i brukstextanalys*, Lund: Studentlitteratur AB, 1997, 220

83 Widén, Pär. *Kvalitativ textanalys*, Stockholm: Liber AB, 2009, 136 -138

84 Widén. *Kvalitativ textanalys*, 139-140

argumentationsanalys. I denna uppsats är anledningen att granska argumentationen i en text att kunna tolka texten bättre, d.v.s. hur texten resonerar.⁸⁵ För att komma åt resonemanget bakom ett argument beskriver Hellspong några frågor som man kan använda som utgångspunkter för sin analys. Han beskriver olika frågor för att få reda på, bland annat, textens ståndpunkt och skälet till ståndpunkten. Med hjälp av Hellspong frågor har jag utformat egna frågor som jag anser kommer hjälpa mig i mina analys av debattartiklarna. Nedan följer de frågor som jag anser vara av vikt för att uppsatsens syfte.

Frågor för textens ståndpunkt:

- Vad är kärnan i textens ståndpunkt?
- Kan man tolka texten på olika sätt?

Frågor för skälet till dessa ståndpunkter:

- Vilka typer av argument hittas i texten?
- Ger texten stöd för sina argument? Vilka?
- Finns det argument som inte är uttalade men som kan avläsas mellan raderna?⁸⁶

Det teoretiska ramverk som denna uppsats kommer att vila på kombineras med den ovannämnda analytiska metoden. Detta främst gällande de två senast nämnda frågorna: Finns det skäl som inte är uttalade men som kan avläsas mellan raderna? samt Vilka typer av skäl hittas i texten? De teoretiska ramverken kommer redogöras för i kapitel 1.3. Dessutom kommer argumenten att analyseras utifrån de teologiska argument som redovisas för under kapitel 1.4.2.

1.6.5 Metodkritik och källkritik

Att enbart ha två olika sökfraser kan kanske göra att intressanta debattartiklar inte kommer med i undersökningens material. Dock är detta ett måste på grund av undersökningens begränsade omfång.

Att endast välja debattartiklar är ett försök till att lättare kunna analysera argumenten som personer har byggt kring sina åsikter om samkönade äktenskap. Man undviker

---

85 Hellspong, Lennart. *Metoder för brukstextanalys*, Lund: Studentlitteratur AB, 2001, 108

86 Hellspong. *Metoder för brukstextanalys*. 110-111

dessutom den möjliga vinkling av en nyhet som en vanlig tidningsartikel kan ha. Dock ska man ha i åtanke att långt ifrån alla debattartiklar blir publicerade och att det alltid är tidningarna som väjer vilka debattartiklar som ska publiceras i just deras tidning. Den senare analysen av materialet kan alltså endast spegla just de skribenter som har hamnat i tidningen och kan därför inte ses som en spegling av hela samhället. Man kan nog ändå säga att resultatanalysen har en chans att bli en hint om hur människor i det svenska samhället kan resonera kring frågan om Svenska kyrkan ska viga samkönade par eller ej. Vidare är det också viktigt att ta i beaktande debattartiklarna i sig själv. Den debatt jag kommer analysera är den debatten som förts av offentliga personer. De blir så kallade offentliga personer just eftersom de själva väljer att publicera sina tankar och åsikter i en offentlig miljö, här genom KT eller DN. Den analys som jag senare utför kan därför endast stå för deras tankar och åsikter genom mina granskande ögon.

I och med att jag genomför analysen kommer jag kategorisera debattartiklarna i en ja- och nej-sida. Detta görs för att få en tydlig struktur på uppsatsen men självklart är inte allt så svart på vitt. Många av debattartiklarna kan hamna under båda dessa två kategorier. Detta exempelvis för att de inte har bestämt uttalade ja eller nej-argument. Således har jag gjort en polarisering som kanske inte alla av de debattörer jag analyserat skulle hålla med om. Därför kan denna kategorisering i en ja- och nej-sida enbart stå för min personliga tolkning.

Textanalysen och argumentationsanalysen hänger tätt ihop och båda medföljer en objektivitetsproblematik. Man ska ha i åtanke vid läsningen av resultatanalysen är att jag som har läst och tolkat, oavsett hur objektiv jag försöker vara, alltid kommer ta med mig något av mig själv när jag utför analysen. I hermeneutiken tar man hänsyn till detta och jag kommer självklart försöka vara den gode läsaren för att sedan passera över till att utföra text- argumentationsanalysen efter bästa möjliga förmåga.

1.6.6 Disposition

Uppsatsen tar sin avstamp i inledningen där debatten om samkönade äktenskap inom Svenska kyrkan som intresseområde presenteras samt syfte och frågeställningar. Uppsatsens syfte består av att redogöra och analysera debatten som ledde fram till acceptandet av samkönade äktenskap i Svenska kyrkan. Detta görs genom ett urval av debattartiklar från Kyrkans Tidning samt Dagens Nyheter. Frågeställningarna är två

stycken och lyder som följande: Vilka argument framförs för och emot acceptandet av ett kyrkligt samkönat äktenskap? Och vilka ställningstaganden gällande samkönade äktenskap kan vi finna inom Svenska kyrkan? Samt, Vad kan sägas om argumenten om man analyserar dem via ett toleransperspektiv, normkritiskt perspektiv samt genom begreppet heteronormativitet ? Därefter finner vi kapitel 1.2 består av begreppsdefinitioner av norm, kön/genus, heterosexualitet och homosexualitet. I kapitel 2 finner vi de teorier som analys och diskussion kommer att bygga på. Teorierna som redogörs för innefattar toleransteori, normkritiskt perspektiv och heteronormativitet. Därefter behandlas bakgrunden till uppsatsen i kapitel 3. Viktiga instanser inom Svenska kyrkan presenteras för att sedan gå vidare till Svenska kyrkans ställningstagande över tid samt Svenska kyrkans beslutsunderlag och beslutsfattning gällande en könsneutral äktenskapsordning. Under kapitel 3.3 presenteras kort tidigare forskning inom detta område. Under kapitel 4. *Metod och material* finner vi först de valda undersökningsmaterialet och dess avgränsningar. Kapitlet består också av en förklaring av uppsatsens metodval. Dessa innefattar hermeneutiken, kvalitativ textanalys samt argumentationsanalys. Kapitel 4 innefattar även en metodkritik där möjlig problematik diskuteras. Under kapitel 5 finner vi resultatanalysen. Här presenteras resultatet och analyseras efter uppsatsens metodval och teori. Resultatanalysen är uppdelad i underkapitel där de debattartiklar som argumenterar för samkönade äktenskap inom Svenska kyrkan redovisas för och analyseras under ett delkapitel medan de debattartiklar som argumenterar mot samkönade äktenskap inom Svenska kyrkan finns under ett annat delkapitel. Kapitel 6 framförs diskussionen där de olika argumenten ytterligare analyseras och diskuteras med hjälp av uppsatsens metod- och teorival.

2. Resultatanalys

Under denna del kommer undersökningens resultat att redovisas för. Undersökningen kommer redovisas för genom att debattartiklarna delas upp i för- och motargument i frågan om samkönade äktenskap. Därefter kommer artiklarna presenteras kronologiskt under varje rubrik med början från sökningens startdatum: 2008-12-11 fram till 2009-10-31.

2.1 Argument för en vigsel av samkönade äktenskap inom Svenska kyrkan.

När sökningen genomfördes för att hitta artiklar i KT gällande samkönade äktenskap var den första träffen under det angivna tidsspännet debattartikeln *Låt oss tala om kärlek!* publicerad 10 december 2008. Debattartikeln är underskriven av totalt 16 personer. Skribenterna börjar med att jämföra det beslut Svenska kyrkan nu står inför med det beslut som fattades 1958 då det beslutades att kvinnor fick prästvigas. Man beskriver det som att beslutet om kvinnlig prästvigning var ett brott med en historia, en tradition och ett patriarkalt samhälle. Man poängterar också att detta beslut inte har inneburit att Svenska kyrkan tappat sin ställning i världen eller sin identitet. Det har snarare varit så att Svenska kyrkan har setts som en föregångare mot diskriminering. Skribenterna menar på att beslutet om en kyrklig vigsel för alla, oavsett kön på dem som gifter sig, är ett beslut om huruvida kyrkan ännu en gång ska göra ett brott med historia, tradition och, i dagens läge, heteronormativiteten. Skribenterna ställer en rad frågor om vad som ska anses vara viktigast:

Är det att följa traditionen? Är det att upprätthålla diskriminerande strukturer i samhället? Är det att följa andra kyrkors normer och bibeltolkningar? Eller är det att vara en vägvisare in i framtiden, en Kristus i världen som suddar ut resterna av förtryck och diskriminering?⁸⁷

I denna del av debattartikeln ser vi hur skribenterna försöker visa på att Svenska kyrkan redan har gått före och visat vägen genom att nämna beslutet om att även kvinnor ska kunna prästvigas. Detta kan även tyda på en historiskt-kritisk bibelsyn där man menar på att Bibeln är skriven under en viss tidsperiod med andra förutsättningar och idéströmningar än den vi lever i idag. Det blir dessutom väldigt tydlig att de bygger sina argument på ett normkritiskt perspektiv när de nämner heteronormativiteten. Skribenterna anser att det handlar om att bryta den rådande normen som de anser vara diskriminerande. Den sista meningen i citatet tycks även bygga på att rättviseperspektiv där de vill uppmana Svenska kyrkan att vara likt Jesus och bekämpa orättvisor.

Vidare tar skribenterna upp att det i Svenska kyrkans remissvar står att äktenskapet är och också över tid har varit en trygg gemenskap för ett barn att födas och växa upp inom. Denna gemenskap präglas av trygghet, omvårdnad och kärlek. Skribenterna

---

87 Andersson, Erik et. al. *Låt oss tala om kärlek! Kyrkans Tidning*. 2008-12-11

beskriver ett dagens samhälle där man lever i familjekonstellationer som uppkommit på grund av skilsmässa, att det finns barn som inte lever tillsammans med någon av sina biologiska föräldrar och att fler barn växer upp i så kallade regnbågsfamiljer⁸⁸. Skribenterna menar på att alla dessa barn, under alla dessa familjekonstellationer, också lever i en familj där normen är trygghet, omvårdnad och kärlek. Här kan man se hur skribenterna tar en norm som bygger på idén att barn ska få växa upp och känna sig trygga och älskade och sedan argumenterar för att detta kan ske oavsett hur familjekonstellationen ser ut. Här försöker de alltså argumentera emot tanken om att en trygg och kärleksfull familj endast kan existera om föräldrarna är av olika kön. Vidare tycker inte skribenterna att det i den tidigare debatten har framgått att äktenskapsbegreppet har förändrats över tid, från att vara en ekonomisk överenskommelse mellan familjer till att handla om kärlek. Genom detta visar skribenterna åter igen att saker förändras och frågan som kan läsas in mellan raderna blir då: så varför kan inte betydelsen av äktenskapet förändras och även inkludera samkönade par? Skribenterna påpekar dock att de inte vill tvinga människor att ändra sin inställning till ordet homosexualitet eller till att två människor av samma kön är kära i varandra. De vill däremot uppmana till att människor ska tänka själva.⁸⁹

Ett debattinlägg skrivet av signaturen Arved Arvedson, präst i Svenska kyrkan publiceras 18 december 2008. Arvedson anser att all kärlek är lika mycket värd och att kärlek därför inte kan värderas i relation till någon annan form av kärlek. Han drar därför slutsatsen att Svenska kyrkan bör understödja och välsigna trogna relationer oavsett om dessa relationer sker mellan par av samma kön eller par av olika. Arvedson avslutar dock med att ställa frågan om vad det finns för teologiska skäl att ändra innebörden av ordet äktenskap.⁹⁰ Här kan vi se att Arvedson ställer sig frågande till vilka teologiska grunder det finns för att man ska kunna inkludera samkönade par i äktenskapsbegreppet men han menar ändå på att det inte finns några teologiska hinder för Svenska kyrkan att välsigna kärlek oavsett om det är en kärlek mellan samkönade eller olikkönade par. Det ligger en tvetydighet i Arvedssons argument då han till en början menar på att Svenska kyrkan ska välsigna både samkönade och olikkönade par men samtidigt ställer han sig tveksam till om samkönade relationer kan ingå i äktenskapsbegreppet. Jag kan tänka mig att Arvedson är fundersam kring teologin

---

88 Regnbågsfamiljer har jag tolkat som familjekonstellationer som inkluderar hbtq-personer.

89 Andersson, Erik et. al. Låt oss tala om kärlek! *Kyrkans Tidning*. 2008-12-11

90 Arvedson, Arved. Kyrkan bör främja trogna relationer. *Kyrkans Tidning*. 2008-12-18

gällande äktenskapsbegreppet på grund av att det i Bibel står att detta är något som ska ingås mellan man och kvinna. Då skulle Arvedsons invändningar bygga på dennes bibelsyn, men som också innefattar en tro på att kärleken är det viktigaste. Kanske kan man även skymta en viss form av toleransresonemang bakom Arvedsons ståndpunkter. Han är tolerant i det att han anser att kärlek är kärlek oavsett vem man älskar och vem är han att hindra någon att göra det. Samtidigt sträcker sig inte toleransen till att även samkönade par ska få ingå ett äktenskap eftersom han inte anser att det finns teologiska grunder för detta. Jag bygger detta på Hanssons tankar om att tolerans måste bygga på att man inte tycker något är etiskt rätt men att man ändå kan förbise detta.

I en replik på de nio biskoparnas debattinlägg i DN (se kapitel 2.2) skriver fyra biskopar i Svenska kyrkan att kyrkan ska behålla vigselrätten nu och på sikt och uttrycker sig som så att ”Vigselrätten ska tillämpas mångreligiöst och generöst”⁹¹. Biskoparna erkänner att det finns en problematik i att vissa präster inte kommer behandla samkönade och tvåkönade par på samma sätt men anser inte heller att man kan tvinga präster att viga samkönade par då detta skulle innebära en kyrklig diskriminering. De avslutar inlägget med att säga att de bejakar samkönade äktenskap och inte har några problem med att samkönade par skulle vigas i kyrkan.⁹² Debattinlägget ger tyvärr inte mycket stöd för biskoparnas tyckande och tänkande i frågan om äktenskap även för samkönade par inom Svenska kyrkan. Men citatet ovan kan tyda på att det finns att kärleksbudet i bibeln är det som är överordnat allt annat och därför ska alla som älskar varandra få vigas inom kyrkan. Detta bygger jag framför allt på att de använder sig av ordet generöst.

De två biskoparna Antje Jackelén (ärkebiskop sedan juni 2014⁹³) och Sven Thidevall skriver en debattartikel 19 februari 2009. I artikeln nämner de sju punkter de vill lyfta fram. Punkterna bygger på varandra. De börjar med att skriva att staten ska registrera äktenskap redan vid hindersprövningen och att par därefter ska få utföra en frivillig ceremoni i kyrkan, moskén, synagogan eller borgerligt. Jackelén och Thidevall menar på att detta är att föredra då det innebär att varken den borgerliga eller kyrkliga

---

91 Aurelius, Erik, Guldbrandzén, Tony, Lind, Martin & Söderberg Thomas. Biskopskollegor förordar kyrklig diskriminering. *Dagens Nyheter*. 2009-02-07.

92 Aurelius, Erik, Guldbrandzén, Tony, Lind, Martin & Söderberg Thomas. Biskopskollegor förordar kyrklig diskriminering. *Dagens Nyheter*. 2009-02-07.

93 Svenska kyrkan. Ärkebiskop Antje Jackelén. <http://www.svenskakyrkan.se/omoss/om-arkebiskop-antje-jackelen> Hämtat 2015-08-09

vigselakten då skulle försvinna. Dessutom anser de att allt som är viktigt i luthersk tradition skulle finnas kvar i vigselgudstjänsten. Här syftar de på de löften som avges inför Gud och församlingen, förkunnelsen, förbönen och välsignelsen. Jackelén och Thidevall vill också poängtera att äktenskapssyn och vigselrätt är två olika frågor som de anser diskuteras samtidigt enbart för att det införts en ny äktenskapslagstiftning. Vidare anser de att eftersom att staten inte längre lägger sig i andra kyrkliga ceremonier, så som dop, konfirmation eller begravningar, bör staten inte heller lägga sig i vigselakten. De förespråkar sin egen modell med äktenskapsregistrering vid hindersprövningen men medger att den inte löser diskrimineringsfrågan men menar att kyrkan ändå inte löser frågan om de väljer att behålla vigselrätten. De menar på att man istället ska skapa förutsättningar så att det idag gällande även ska kunna fungera i framtiden. De menar att eftersom det inte är en enskild präst som är skyldig att ordna vigselgudstjänst utan församlingen så kan man ta emot både olikkönade och samkönade par oavsett hur det blir med vigselrätten.⁹⁴ Denna debattartikel är svårplacerad i frågan om de är för eller emot en könsneutral vigsel. De argumenterar för att inte behålla vigselrätten men menar samtidigt på att detta inte är ett hinder för att även ta emot samkönade par i kyrkan. Jag anser att man genom detta kan tolka det som att det bygger sina argument på toleransperspektivet. De är inte villiga att ändra äktenskapsbegreppet eftersom de inte vill diskutera den frågan i samband med vigselrätten, men de är fortfarande villiga att ta emot samkönade par under andra former.

Johan Unger argumenterar för att kyrkomötet ska välkomna en vidgad äktenskapssyn som även inkluderar samkönade par. Ungers argument tar sin utgångspunkt i tanken om att det är naturen som väljer en människas sexuella läggning, inte människan själv. Därför bör homosexuella så väl som heterosexuella få förverkliga sin kärlek på lika villkor. Detta på grund av att alla är Guds avbild och därför innehar samma människovärde, rättigheter och skyldigheter.⁹⁵ Detta skulle kunna tolkas som ett argument baserat i skapelseordningen. Skapelseargument brukar dock oftast användas av motståndarsidan (se nästa kapitel) men här har Unger valt att använda ett skapelseargument för att argumentera för att samkönade par ska få viga. Han bygger argumentet på att Gud har skapat alla människor till sina avbilder och den underliggande frågan blir då: hur kan Gud ha skapat homosexuella om homosexuell

---

94 Jackelén, Antje & Thidevall, Sven. Folkkyrkan ska inte vara myndighetskyrka. *Kyrkans Tidning*. 2009-02-19

95 Unger, Johan. Kärlek och trohet viktigast – inte sexuell identitet. *Kyrkans tidning*. 2009-04-30

kärlek inte är lika verklig och med samma rättigheter som den heterosexuella kärleken? Vidare menar Unger att man därför kan ställa samma moraliska krav på samkönade par som på särkönade: att sex ska bygga på ömsesidig kärlek och att man inte får skada en annan människa med sin sexualitet. Unger frågar sig vad äktenskapets innebörd är och menar på att äktenskapets inre mening är att det är en frivillig, monogam och trogen kärleksrelation. Därför menar Unger att den sexuella läggningen inte egentligen är relevant när det kommer till äktenskapet. Därför anser han att det inte heller bör ligga något hinder i vägen för ett kyrkligt samkönat äktenskap.⁹⁶ Här kan vi också se att Unger lägger vikt vid kärleksbudet och att det skall vara kärleken som väger tyngst och ej den sexuella läggningen. Detta är också i enighet med argument som baseras i skapelsen. Äktenskapet blir här ett sätt att hjälpa människan, oavsett sexuell läggning, utöva kärleken till nästan.

Anna Karin Hammar, präst och ledamot i kyrkomötet, skriver en debattartikel där hon vill bemöta nej-sidans argument. Hammar menar att de som reserverar sig mot ett kyrkligt bejakat äktenskap för alla parkonstellationer med argumentet att det blir en ny äktenskapssyn har fel. Hon anser att denna äktenskapssyn inte alls är ny. Förändringen sker i att äktenskapsbegreppet skulle vara fritt att använda även för samkönade par men det är ändå samma äktenskapssyn eftersom människor fortfarande kommer att kunna känna igen vigselgudstjänsten som varit aktuell från och med 1986. Hammar menar också att det inte är något problem att vigselordningen blir könsneutral, äktenskapet kommer ändå alltid ha med kön att göra oavsett om det handlar om sär- eller samkönade par. Hammar menar på att personkomplementaritet inte är beroende av en viss typ av könssammansättning. Oavsett kön kan makarna uppfylla det som äktenskapet står för: trohet, ömsesidighet, jämlikhet, intimitet, sexuell gemenskap och ansvar.⁹⁷ Hammars argument grundar sig i komplementaritetstanken men ej i den tanke där man anser att det bara är en man och en kvinna som kan bli ett. Här bygger hon komplementaritetsargumentet på att det är personers egenskaper som gör att man passar ihop. Vidare vill Hammar lyfta nej-sidans argument som bygger på en syn på kristen tradition där förändring i tro, lära och bekännelse per automatik är något negativt. Hammar menar på att man inte kan blunda för Guds fortsatta verkan och uppenbarelse i världen. Hammar skriver ”det ärvda godset av tro, är ett levande innehåll som berör av

---

96 Unger, Johan. Kärlek och trohet viktigast – inte sexuell identitet. *Kyrkans tidning*. 2009-04-30

97 Hammar, Anna Karin. Vi tillhör en dynamisk tradition. *Kyrkans tidning*. 2009-09-17

livets och Andens vindar”.⁹⁸ Detta grundar sig i tanken om att Guds skapelse aldrig står still då den är i ständig verkan.

Karin Johannesson skriver ett debattinlägg och anger sju skäl till varför hon reserverade sig i samband med läronämndens beslut att godkänna kyrkostyrelsens skrivelse om vigsel och äktenskap. De flesta punkterna handlar om att Johannesson tycker att kyrkostyrelsens skrivelse är bristfällig och att beslutet därför inte kan fattas med den som grund. Det är den sista punkten som är intressant när det kommer till huruvida Svenska kyrkan ska viga samkönade par eller inte. Där skriver Johannesson följande:

Teologi är en konstruktiv verksamhet som alltid bedrivs i en viss historisk och kulturell situation. Jag menar att Svenska kyrkan nu ska lyfta fram den befriande innebörden i vår så kallade tvåregementslära, nämligen att två människor kan ingå äktenskap på många olika sätt och i många olika sammanhang och trots skillnaderna bli precis lika mycket gifta med varandra. Genom att inte ansöka om juridisk vigselrätt men välkomna alla par som önskar välsignelse över sitt ingångna äktenskap kan vi tydligt uttrycka vår evangelisk- lutherska äktenskapsuppfattning på ett frimodigt sätt.⁹⁹

Johannesson tycks finna att det är två personer som älskar varandra som är det viktiga. Genom att skriva att man idag kan ingå i äktenskap på så många olika sätt så tolkar jag det som att hon anser kärleken vara viktigare än just hur man ingår i äktenskapet. Hon anser att man genom att avsäga sig vigselrätten, kan Svenska kyrkan istället välsigna alla parrelationer oavsett sexuell läggning. Här blir det alltså kärleksbudet som får väga tyngst när Johannesson framför sina argument.

2.1.1 Sammanfattande analys av argumenten gällande ja-sidan

Det finns gemensamma nämnare gällande de argument som personer som argumenterar för en könsneutral vigselordning inom Svenska kyrkan använder sig av. Att lägga fokus vid kärleken är en av dessa gemensamma nämnare. Det dubbla kärleksbudet anses vara det som väger tyngst. Vi hittar också tanken om att alla människor är Guds skapelse och därför har alla samma rättigheter. Exempelvis blandar Unger detta skapelseargument med ett rättviseperspektiv. Just rättviseperspektivet återkommer även i andra

---

⁹⁸ Hammar, Anna Karin. Vi tillhör en dynamisk tradition. *Kyrkans tidning*. 2009-09-17

⁹⁹ Johannesson, Karin. Sju skäl till min reservation i läronämnden. *Kyrkans tidning*. 2009-10-15

debattartiklar. Vidare bemöter ja-sidan komplementaritetstanken och ifrågasätter tanken om att det är enbart en man och en kvinna som kan komplimentera varandra. Ja-sidan avvisar att äktenskapet endast skall bygga på att man rent biologiskt kan skapa ett barn tillsammans och menar på att det är viktigare att man komplimenterar varandra genom parets personligheter och känslor för varandra. Här kan man se en underliggande normkritik i debattörernas argument. De vänder sig mot heteronormen, tanken om att man-kvinna relationen är det mest naturliga, och de ifrågasätter vad som egentligen är det viktiga i en parrelation.

2.2 Argument mot en vigsel av samkönade äktenskap inom Svenska kyrkan.

Den 8 januari 2009 kommer två repliker på debattartikeln *Låt oss tala om kärlek!* Den första är skriven av Jan-Anders Ekelund et. al. och tycker att man ska tala om ”kärleken som verkligen blir till kött och blod”¹⁰⁰. Skribenterna vill hålla fast vid den självutgivande kärleken i Jesus Kristus. Dessutom vill de hålla fast vid vad de anser vara Bibeln och skapelseordningens tydliga vägledning när det kommer till äktenskapsfrågan. Skribenterna anser att äktenskapet är en institution som är avsett att innefatta relationen mellan en man och en kvinna. Vidare menar de på att trots att äktenskapet sett olika ut i olika kulturella och sociala sammanhang så har det alltid varit ett förbund mellan par av olika kön.¹⁰¹ Här ser vi komplementaritetstanken med fokus på att det endast är en man och en kvinna som kan komplimentera varandra. Vi ser också argument som grundar sig i skapelseordningen och det biologiska, speciellt i ovanstående citat. Det vill säga att det endast är en man och en kvinna som tillsammans kan skapa ett barn och på så sätt vara en del av Guds skapelseplan. Om förslaget om att ändra i äktenskapsbalken går igenom vill skribenterna att Svenska kyrkan avsäger sig vigselrätten, detta med argumentet att de inte vill att någon, oavsett sexualitet, blir diskriminerad. Man skriver att Gud älskar alla människor och därför har alla samma värde.¹⁰² Föregående mening tyder på att skribenterna även har ett toleransperspektiv.

---

100 Ekelund, Jan-Anders et. al. Skapelseordningens vägledning om äktenskapet bör gälla. *Kyrkans Tidning*. 2009-01-08

101 Ekelund, Jan-Anders et. al. Skapelseordningens vägledning om äktenskapet bör gälla. *Kyrkans Tidning*. 2009-01-08

102 Ekelund, Jan-Anders et. al. Skapelseordningens vägledning om äktenskapet bör gälla. *Kyrkans Tidning*. 2009-01-08

De anser att alla har lika värde men de är ändå inte villiga att låta samkönade par vigas i Svenska kyrkan. Toleransen har alltså en gräns.

Den andra repliken är skriven av Annalena Carlberg. Hon menar på att debatten inte handlar om olika människors förmåga till kärlek utan om ”människors sexuella fungerande”¹⁰³. Carlberg anser att skapelsen är helig och att grunden i skapelsen är att skapandet av nytt liv sker genom en förening av människor av två olika kön. Hon menar på att barnafödande och därmed familjebildning har omgetts av det hon kallar för skyddande institutioner. Carlberg skriver att om homosexuella par som älskar varandra och som vill fira detta genom en samhällelig institution bör skapa en ny sådan institution och ceremoni, en som motsvarar innebörden av deras relation. Carlberg menar på att även om kärleksrelationen mellan heterosexuella par och homosexuella par är likvärdig så är inte den sexuella relationen det eftersom det är förknippat med det biologiska i en heterosexuell relation. Därför anser hon att man inte kan inkludera samkönade par i begreppet äktenskap. Carlberg avslutar med att poängterar att alla lika värde, oberoende av sexuell läggning.¹⁰⁴ Carlberg lägger fokus vid det biologiska i sin argumentation och hänvisar till skapelseordningen. Den skyddande institutionen hon talar om blir här äktenskapet som skall skydda familjebildningen och därigenom barnen själva. Carlberg anser att ett homosexuellt äktenskap inte kan ha samma definition som det nuvarande kyrkliga äktenskapet eftersom det homosexuellt par rent biologiskt inte kan skapa ett barn tillsammans. Att Carlberg anser att skapelsen är helig och att den är något som fortsätter genom föreningen och skapandet av ett barn mellan två människor av olika kön visar även på en bakomliggande komplementaritetstanke då det endast är en man och en kvinna som tillsammans kan skapa en så kallad skyddande institution för ett barn.

Martin Lindh, kontraktsprost i Kungälv, skriver en debattartikel den 15 januari 2009. Lindh skriver att många religiösa företrädare i Sverige har som uppgift att vara vigselförrättare i en juridisk mening. Detta anser han har varit på grund av att det funnits en liknande syn mellan samhället och trossamfundet om att innebörden av äktenskapet förutsätter en man och en kvinna. Här inkluderas även Svenska kyrkan och Lindh menar på att detta synsätt även har stöd i Bibeln där han beskriver temat man och kvinna och

---

103 Carlberg, Annalena. Debatt om sex – inte om kärlek. *Kyrkans Tidning*. 2009-01-08

104 Carlberg, Annalena. Debatt om sex – inte om kärlek. *Kyrkans Tidning*. 2009-01-08

äktenskapet som en bild för tron. Lindh refererar till skapelsen samt att en man ska överge sina föräldrar och leva med sin hustru. Detta kommenterar han med ”Två tusen års samlade teologi, byggd på en stark biblisk grund, håller man på att kasta på sophögen.”¹⁰⁵ Lindh anser vidare att det främsta problemet är att en ändring av innebörden av äktenskapet och att detta i sig leder till att präster då inte längre skulle kunna vara vigselförrättare över huvud taget. Detta på grund av att det strider mot ”prästers” tro men också mot den världsvida kyrkans tro. Lindh anser därför att det enda alternativet för Svenska kyrkan är att avsäga sig vigselrätten.¹⁰⁶ Det Lindh tar upp här är att han upplever det som att den teologi han finner i Bibeln ej längre delas av det svenska samhället. Han anser fortfarande att äktenskapet ska vara mellan en man och en kvinna och bygger sitt argument på skapelseordningen och trycker ytterligare på att det är just en man som ska lämna sina föräldrar och gifta sig med en kvinna.

Nio biskopar i Svenska kyrkan har tillsammans undertecknat debattinlägget *Kyrkans rätt att viga måste nu avskaffas* där de menar på att Svenska kyrkan borde avsäga sig den juridiska vigselrätten och att denna istället enbart ska ligga hos den svenska staten. De säger att ”Vi vill som kyrka stödja och stärka trofasta förhållanden. Det gäller också samkönade par.”. Biskoparna nämner den välsignelse och förbön över samkönade pars löften om trohet och livslång kärlek som redan finns inom Svenska kyrkan. Dock menar de på att frågan om en sådan välsignelse kan ingå i begreppet äktenskap är en principfråga som de nio biskoparna har olika uppfattning om. Här lämnar de denna fråga och fortsätter att debattera för att svenska kyrkan inte ska behålla den juridiska vigselrätten. Man menar istället att staten ska registrera bröllopet redan vid hindersprövningen så att brudparen sedan kan ”fira bröllop på det sätt man själv önskar. Med eller utan kyrklig välsignelse.”. Detta menar biskoparna är en självklarhet eftersom alla då skulle bli behandlade lika inför lagen gällande äktenskapsfrågan. Biskoparna uttrycker sig som så att det är statens uppdrag att se till att samkönade par inte blir diskriminerade samtidigt som staten ska värna om religions- och samvetsfriheten. De menar på att den som utför en vigsel inte kan göra skillnad på samkönade par eller tvåkönade par och det blir i längden ohållbart om man låter präster bli ett undantag för detta.¹⁰⁷ Denna debattartikel brister något i sina teologiska förklaringar till varför biskoparna tycker som de gör. Diskrimineringsfrågan är det viktigaste och tydligaste

---

105 Lindh, Martin. Ny äktenskapsteologi förakt för kyrkan. *Kyrkans Tidning*. 2009-01-15

106 Lindh, Martin. Ny äktenskapsteologi förakt för kyrkan. *Kyrkans Tidning*. 2009-01-15

107 Aurelius, Carl Axel et al. Kyrkans rätt att viga måste nu avskaffas. *Dagens Nyheter*. 2009-02-06

argumentet mot att Svenska kyrkan inte överhuvudtaget ska ha kvar vigselrätten. Biskoparna anser det vara mest rättvist mot alla om Svenska kyrkan ej behåller vigselrätten. Biskoparna anser här att man kringgår diskrimineringsfrågan genom att inte längre ha ett kyrkligt äktenskap som även är juridiskt. Präster behöver ej välja om de vill viga samkönade eller ej och samkönade par får samma rättigheter inför lagen genom staten.

Den 22 februari 2009 föreslår Liza Westerlund, komminister i Svenska kyrkan, att vigselrätten skall göras individuell. Det vill säga, att varje enskild präst ska få ansöka om vigselrätt. Westerlund refererar till båda debattartiklarna i DN och säger att hon håller med dem båda till viss del. Hon vill inte att man ska riskera öppen diskriminering i Svenska kyrkan om man behåller vigselrätten men några präster fortfarande vägrar viga par av samma kön. Westerlund menar att om präster får välja om de vill utträta en vigsel eller inte från vigsel till vigsel så är det en form av diskriminering men som borde falla under religionsfrihetslagen. Westerlund håller även med om att viljan att frånta präster vigselrätten är ett svek mot människor som faktiskt vill gifta sig i kyrka. Westerlund anser att eftersom kyrkan består av människor som tycker olika bör man ta hänsyn till detta. Lösningen blir då att de präster som finner att deras teologi är kompatibel med den nya äktenskapslagen kan ansöka om vigselrätt. Detta menar Westerlund gör att präster själva får ta ansvar för sin egen teologi samtidigt som homosexuella medlemmar inte behöver riskeras att diskrimineras eller att förlora chansen till att vigas i kyrkan.¹⁰⁸ Westerlunds tankar kan tänkas bygga på ett rättviseperspektiv där man ska ta hänsyn till alla och där ingen ska diskrimineras. Man kan dessutom säga att hon uppmanar till tolerans då hon indirekt uppmanar ja-sidan att ha förståelse för (tolerera) att alla inte tycker att samkönade par kan ingå i äktenskapsbegreppet. Alla skall acceptera att vi är olika och har olika åsikter och Svenska kyrkan skall utformas efter detta.

Gunnar Hyltén-Cavallius, Karin Braw och Anders Larsson skriver tillsammans ett debattinlägg gällande en förändring av synen på äktenskapet inom Svenska kyrkan. Skribenterna refererar till Fagerbergs *De homosexuella och kyrkan* och menar på att Fagerbergs slutsats om att kyrkan inte bör viga homosexuella par fortfarande gäller. De

---

108 Westerlund, Liza. Gör vigselrätten individuell. *Kyrkans Tidning*. 2009-02-12

tycks hålla med Fagerberg om att en homosexuell relation är annorlunda i relation till äktenskapet. Därför menas det även på att äktenskapet har bestämda kännetecken som en homosexuell relation inte kan uppfylla. Vidare menar man på att äktenskapet är en gudomlig stiftelse och att äktenskapet därför innefattar en gemenskap grundad mellan man och kvinna. Hyltén-Cavallius et al. menar på att äktenskapsfrågan hör till skapelsetrons fundament. De hänvisar till Bibeln och säger att könsskillnader inte är sociala konstruktioner och att man bör fokusera på att könen kompletterar varandra istället för att fokusera på kärlek och rättvisa.¹⁰⁹ Hyltén-Cavallius et al. ger ingen tydlig förklaring till varför de anser att en homosexuell relation är annorlunda gentemot en heterosexuell relation. Dock kan man anta att det beror på senare nämnda komplementaritetstanke där det de anser att det endast är en man och en kvinna som kan komplimentera varandra för att skapa en sådan relation som är värdig äktenskapet. Hyltén-Cavallius et al. grundar sig detta argument i skapelseordningen. Detsamma gäller den biologiska faktorn som Hyltén-Cavallius et al. anser väger över kärlek- och rättviseperspektivet.

Debattinlägg *Vad får rymmas inom Svenska kyrkan?* är undertecknat av sju personer; Berg et al. Berg et al. anser att perspektivet kring samkönade äktenskap bör vidgas och anser att den primära frågan inte är huruvida samkönade par ska få gifta sig i kyrkan eller inte. Istället menar Berg et al. att den primära frågan är om man som kristen eller som kyrka ska sträva efter att göra det som Gud välsignar eller om man ska kräva att Gud ska välsigna det människor gör. De utvecklar detta resonemang med att hänvisa till skapelseordningen och Jesu ord (Mark 10:6-8) men menar på att det inte finns något Jesu ord angående samkönade äktenskap eller en tidigare kristen tradition i frågan. Detta anser Berg et al. innebär att om man viger samkönade par så tvingar man på Gud människors vilja. Om detta händer anser de att människor har gjort sig jämlika med Gud.¹¹⁰ Att samkönade par inte ska få vigas inom Svenska kyrkan bygger de på skapelseordningen och menar på att om man frångår den så frångår man Guds vilja och följer istället människans vilja. Berg et al. förespråkar att man följer den gällande traditionen och menar på att man annars försöker anpassa Gud till det människor tycker istället för att människor ska anpassa sig efter Gud.

---

109 Hyltén-Cavallius, Gunnar, Braw, Karin & Larsson, Anders. Vågar kyrkans folk deklarerar sin syn på äktenskapet? *Kyrkans tidning*. 2009-09-10

110 Berg, B Helge et al. Vad får rymmas inom Svenska kyrkan? *Kyrkans tidning*. 2009-10-15

2.2.1 Sammanfattande analys av argumenten gällande nej-sidan

I nästan varje debattartikel som argumenterar mot en vigsel av samkönade par kan man hitta argument som grundar sig i skapelseordningen. Fokus läggs då på att det uttryckligen står att det är en man och en kvinna som ska ingå äktenskap, bland annat eftersom mannen ska lämna sina föräldrar för gifta sig med en kvinna. I samband med skapelseordningen hittar vi också den komplementaritetstanke som bygger på det biologiska: att det endast är en man och en kvinna som tillsammans genom en sexuell akt kan skapa ett barn (och på så sätt bygga vidare på Guds skapelse). Liksom hos debattörerna som argumenterar för en könsneutral vigselakt så använder sig även nej-sidan av rättviseperspektivet. Här används det utifrån premissen att man inte vill diskriminera någon och de flesta debattörer menar på att om Svenska kyrkan avsäger sig vigselrätten undgår man att diskriminera någon. Ytterligare ett återkommande perspektiv hos nej-debattörerna är toleransperspektivet. Det kommer i olika former och uttryck men det finns där. Exempelvis i form av att debattören eller debattörerna menar på att alla har lika värde och ska få vara delaktiga i kyrkan, men toleransen sträcker sig ej till att homosexuella pars relation ska få vara en del i äktenskapsbegreppet.

3. Diskussion

Under det tidsspann där de utvalda artiklarna tagits från kan jag konstatera att ja- och nej-sidans argument inte förändrats speciellt mycket. Det är ungefär samma typer av argument som tas upp under perioden 2008-12-11 till 2009-10-31. Intressant har dock varit att båda sidorna har använt sig av samma typer av argument men de har gjort olika tolkningar för att skapa stöd för sina respektive argument.

Skapelseordningen har haft stor betydelse för debatten om en könsneutral vigsel oavsett vilken sida man stått på. Vid ja-sidan lägger man fokus på att Gud har skapat alla människor till sin avbild, och hur kan man då säga att någon människa är mer eller mindre naturlig på grund av sexuell läggning? Ska inte alla Guds barn inneha samma rättigheter? Nej-sidan anser å andra sidan att det viktigaste i skapelsen är just att Gud skapade man och kvinna och att om Guds skapelse ska kunna fortsätta behöver man, i en parrelation, kunna fortplanta sig. Jag får uppfattningen att skapelsetanken genomsyrar alla argumenten i grunden oavsett om det är ja- eller nej-sidans som framför dessa och därför kommer tankar om skapelsens betydelse för argumenten även

återkomma i nedanstående diskussionen om de andra typerna av argument jag hittat i resultatanalysen.

I resultatanalysen finner vi komplementaritetstanken där nej-sidan lägger fokus vid det biologiska medan ja-sidan fokuserar vid den kärlek två personer kan känna för varandra. I ja-sidans försök att slå hål på den biologiska komplementaritetstanken kan vi även se försöken till att bemöta heteronormativiteten. Den biologiska komplementaritetstanken grundar sig i skapelseordningen och tanken om att äktenskapet måste bestå av en man och kvinna för att de tillsammans kan skapa ett barn. Precis som tidigare nämnt bygger heteronormativiteten på tanken om att heterosexualitet är normen och därför också det normala. Nej-sidan använder sig undermedvetet (eller medvetet, men ej uttalat) av denna norm för att ge stöd för sina argument. Ja-sidan vill bryta denna norm och menar på att om det är kärleken som är viktigast så spelar kön inte längre någon roll. Båda sidorna använder sig av stöd från Bibeln men väljer helt enkelt att fokusera på olika delar. I båda fallen kan det anses att argumenten håller för båda sidorna just på grund av stödet i de olika bibelcitaten.

Rättviseperspektivet går även det att vrida på till båda sidornas fördel. I samband med detta perspektiv har de även varit mycket prat om hur man ska lösa diskrimineringsfrågan. Ja-sidan framför bland annat argumentet ännu en gång grundat i skapelseordningen där de menar att alla är vi människor som är skapade av Gud, har därför samma värde och bör således även åtnjuta samma rättigheter. Att utesluta en grupp människor enbart på grund av sexuell läggning blir därför diskriminering. Nej-sidan erkänner ofta också allas lika värde men lägger fokus vid den diskriminering som blir om man tvingar alla präster som inte vill viga samkönade par att göra det (om Svenska kyrkan behåller vigselrätten). I de nio biskoparnas debattinlägg i DN¹¹¹ tar de upp denna fråga. De anser att man kan kringgå diskrimineringsfrågan genom att ha kvar äktenskapet men att det inte längre skall vara juridiskt. Det juridiska ska staten ta hand om och då blir det även statens uppdrag att se till så att både sam- och särkönade par innehar samma rättigheter. Här har jag svårt att se hur man kringgår diskrimineringsfrågan. Ja en del av den undviks, men hur ska det fungera rent praktiskt i Svenska kyrkan om detta hade blivit det vinnande alternativet? I debattinlägget ger de inget svar på denna fråga. Men om det hade fortsatt vara som innan 22 oktober 2009

---

111 Aurelius, Carl Axel et al. Kyrkans rätt att vigas måste nu avskaffas. *Dagens Nyheter*. 2009-02-06

med en välsignelse över homosexuellas partnerskap och en vigselceremoni för heterosexuellas partnerskap så blir det fortfarande att man skiljer homosexuella och heterosexuella åt som grupper. I och med denna polarisering mellan dessa grupper så skulle Svenska kyrkan fortsätta upprätthålla heteronormativiteten. Liza Westerlund¹¹² kommer med sin egen lösning på problemet och menar att vigselrätten ska göras individuell, det vill säga att präster enskilt ska få ansöka om vigselrätten. Dock blir även det en diskriminering i sig. Om förutsättningen för att man ska få inneha vigselrätt blir att man ska vara villig att visa samkönade par så riktar sig diskrimineringen mot de präster som inte är villiga att göra detta. De kanske fortfarande vill utföra vigselceremonier men får inte längre göra detta.

Toleransperspektivet används främst av nej-sidan. Främst ser man det då debattörerna ofta erkänner att alla har lika värde, oavsett sexuell läggning, men samtidigt kan man ana ett motstånd mot detta. Motståndet kommer i from av andra argument baserade i exempelvis skapelseteorin eller rättviseperspektivet. Dock har denna tolerans ofta en gräns. Man är villig att erkänna allas lika värde men man är tveksamma mot att släppa in samkönade par i äktenskapsbegreppet. Den bakomliggande tanken tycks vara att något i stil med att visst ska vi låta alla leva som de vill i samhället men det går tyvärr inte ihop med Svenska kyrkans teologi. Det blir tolerans men till en viss gräns. Man kan även skymta ytterligare ett toleransargument hos nej-sidan som inte alltid är uttalat. Det blir exempelvis tydligt när Westerlund skriver att alla måste acceptera att människor har olika åsikter och att Svenska kyrkan ska representera alla dessa olika åsikter. Här erkänner Westerlund att Svenska kyrkan måste få rymma olika tolkningar, men hon förutsätter då också att ja-sidan måste acceptera att inte alla tycker att samkönade äktenskap i Svenska kyrkan är en bra idé och förklarar detta med att religionsfriheten måste få gälla i denna fråga. Här ställer hon i princip religionsfriheten och diskrimineringsfrågan mot varandra. Om den enda ska gälla är den andra inte genomförbar och vise versa.

I inledningen skrev jag om vilka argument jag hört när samkönade äktenskaps vara eller icke vara har kommit upp som diskussionsämne i min närhet. En undran om hur följande utdrag ur tredje moseboken ska bemötas har varit med mig genom uppsatsen: ”O, en man ligger med en annan man som med en kvinna, har de båda gjort något

---

112 Westerlund, Liza. Gör vigselrätten individuell. *Kyrkans Tidning*. 2009-02-12

avskyvärt. De skall straffas med döden, skulden för deras död är deras egen.”¹¹³. Det intressanta har varit att ingen av de debattartiklar jag läst har tagit upp detta argument. Kanske visar det på att samhällsdebatten har gått ifrån den diskussionen. Eller så visar det på ett toleransperspektiv där människor resonerar som så att om det inte skadar någon, vem är då jag att bry mig?

Det dubbla kärleksbudet har varit ja-sidans mest använda argument. Oftast har det används som ett motargument mot skapelseordningen och den medföljande biologiska komplementaritetstanken. Man vill peka på att det är kärleken som är störst och alla andra bud står under dessa två. Här kan man även se hur debattörerna använder sig av en norm: att kärleken är viktigast för att försöka ändra en annan norm, nämligen heteronormativiteten. Genom att ställa en så allmänt accepterad norm mot en annan gör också att ja-sidans argument får mer tyngd och de har en större möjlighet att försöka förändra den norm de tycker är felaktig.

Som alltid efter en genomförd debatt, vare sig den är utförd på TV, i tidningarna eller hemma i vardagsrummet kommer ofta frågan om man kan utse en vinnare eller förlorare? Ja-sidan var den som van i praktiken då Svenska kyrka behöll vigselrätten och en könsneutral vigselförordning infördes, men om man tittar på argumenten och de stöd som ges för dessa argument tycker jag inte att frågan är löst helt och hållet. Det finns bevisligen fortfarande motsättningar inom Svenska kyrkan och det skulle vara intressant att forska vidare om hur detta beslut har påverkat medlemmarna och Svenska kyrkan som organisation.

---

113 Svenska Bibelsällskapet, Tredje Mosebok 20:13.

Referenser

Litteraturlista

- Ambjörnsson, Fanny. *Vad är queer?* Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur, 2006.
- Brade, Lovise., Engström, Carolina., Sörensdotter, Renita & Wiktorsson, Pär. *I normens öga: metoder för en normbrytande undervisning*. Stockholm: Stiftelsen Friends, 2008.
- Eek-Karlsson, Lotta. Förgivettaganden och utmaningar. I: *Normkritiska perspektiv – i skolans likabehandlingsarbete*, Elmeroth, Elisabeth (red.). 11-27. Lund: Studentlitteratur AB, 2012.
- Fagerberg, Holsten (red). *De homosexuella och kyrkan*, Stockholm: AB Verbum, 1974.
- Guest, David, Godd, Robert E, West, Mona & Bohache, Thomas (red.). *The Queer Bible Commentary*. London: SCM Press, 2006.
- Gårdfeldt, Lars. *Hatar Gud bögar? Teologiska förståelser av homo-, bi- och transpersoner. En befrielse-teologisk studie*. Stockholm: Normal förlag, 2005.
- Hansson, Anders. *En teori om tolerans*. Malmö: Bokbox Förlag, 2008
- Hellspong, Lennart. *Metoder för brukstextanalys*, Lund: Studentlitteratur AB, 2001
- Hellspong, Lennart & Ledin., Per *Vägar genom texten. Handbok i brukstextanalys*, Lund: Studentlitteratur AB, 1997.
- Martinsson, Lena & Reimers, Eva (red.). *Skola i normer*. Malmö: Gleerup, 2007.
- Nilsson, Gert & Brunne, Eva (red.). *En fråga om kärlek: homosexuella i kyrka: en bok från samtalsgruppen Kyrkan och de homosexuella*, Stockholm: Verbum, 1988.
- Nordenmark, Love & Rosén, Maria. *Lika värde, lika villkor? Arbetet mot diskriminering i förskola och skola*. Stockholm: Liber AB, 2008.
- Nygren, Klara & Rasmusson, Emma. RFSL. *Konstruktiv normkritik – En rapport om normkritik i Europeiska socialfondens projekt*. Arbetsmiljöforum i Sverige AB /Tema lika behandling, 2012.
- Sælid Gilhus, Ingvild. Hermeneutics i: *The Routledge handbook of research methods in the study of religion*, Stausberg, Michael & Engler, Steven (red.), 275-276. Oxon: Routledge, 2011.
- Svenska Bibelsällskapet. *Bibeln*. Bibelkommissionens översättning. Örebro: Libris förlag, 2000.
- Widén, Pär. *Kvalitativ textanalys*, Stockholm: Liber AB, 2009.

Skrivelser, rapporter och propositioner

Kyrkan och homosexualiteten: rapport från en arbetsgrupp. Uppsala: Svenska kyrkans centralstyrelse, 1994.

Kyrkostyrelsens skrivelse 2002:5. *Kyrkan och homosexualiteten.* Kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen skrivelse 2009:6. *Vigsel och äktenskap.* Kyrkomötet.

Proposition 2008/09:80. *Äktenskapsfrågor.* Stockholm: Justitiedepartementet.

SOU 2007:17 Äktenskaps- och partnerskapsutredningen, *Äktenskap för par med samma kön: vigselfrågor: betänkande.* Stockholm: Fritze.

Elektroniska källor

Lundberg, Lennart. Lång väg till äktenskap för samkönade par. *Kyrkans tidning.* (2009-10-14) <http://www.kyrkanstidning.se/nyhet/lang-vag-till-aktenskap-samkonade-par>

Nationalencyklopedin, Dagens Nyheter. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/dagens-nyheter#litteraturanvisning>

Nationalencyklopedin, hermeneutik,

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/hermeneutik>

Nationalencyklopedin, homosexualitet,

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/homosexualitet>

Nationalencyklopedin, Judith Butler.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/judith-butler>

Nationalencyklopedin, Kyrkans Tidning.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/kyrkans-tidning>

Nationalencyklopedin. *Norm.* <http://www.ne.se/lang/norm/271419>

Nationalencyklopedin, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/ombudsmannen-mot-diskriminering-pa-grund-av-sexuell-laggning>

Nationalencyklopedin, Svenska kyrkan.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/svenska-kyrkan>

Nationalencyklopedin, Svenska kyrkan.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/arsbok/2009/svenska-kyrkan>

Nationalencyklopedin, tolerans,

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/tolerans>

RFSU, Att arbeta med genus, <http://www.rfsu.se/sv/Sexualundervisning/Amnen/Att-arbeta-med-genus/>

RFSU, Sex-ABC, <http://www.rfsu.se/sv/Sex--relationer/Sex-ABC/>

Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen. <http://www.svenskakyrkan.se/kyrkostyrelsen>

Svenska kyrkan, Samkönade äktenskap.

<https://www.svenskakyrkan.se/omoss/samkonade-aktenskap>

Svenska kyrkan. Vad är kyrkomötet?

<http://www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet/vadarkyrkomotet>

Svenska kyrkan. Ärkebiskop Antje Jackelén. <http://www.svenskakyrkan.se/omoss/om-arkebiskop-antje-jackelen>

Debattartiklar

Andersson, Erik, Nyholm, Cecilia, Bäckström, Gunnar, Isaksson, Anders, Patriksson, Joakim, Englund, Peter, Hansson, Bo, Erdmann, Anki, Åkerlund, Anders, Lindberg, Lennie, Fritzon, Ulrica, Gerle, Elisabeth, Sundelin, Pelle, Isaksson, Erik, Brandy-Cöster, Margareta & Green, Per. Låt oss tala om kärlek! *Kyrkans Tidning*. 2008-12-11

Arvedson, Arved. Kyrkan bör främja trogna relationer. *Kyrkans Tidning*. 2008-12-18

Aurelius, Erik, Guldbrandzén, Tony, Lind, Martin & Söderberg Thomas. Biskopskollegor förordar kyrklig diskriminering. *Dagens Nyheter*. 2009-02-07.

Aurelius, Carl Axel, Hagberg, Esbjörn, Jackelén, Antje, Koskinen, Lennart, Krook, Caroline, Nordin, Hans-Erik, Persenius, Ragnar och Stiglund, Hans. Kyrkans rätt att vigas måste nu avskaffas. *Dagens Nyheter*. 2009-02-06

Berg, B Helge, Wengelin, Stig, Falkevall, Kristofer, Stenberg, Pär, Grunnesjö, Thomas och Tidholm, Elinor. Vad får rymmas inom Svenska kyrkan? *Kyrkans tidning*. 2009-10-15

Carlberg, Annalena. Debatt om sex – inte om kärlek. *Kyrkans Tidning*. 2009-01-08

Ekelund, Jan-Anders, Simonsson, Berit, Johansson, Erik, Linderöth, Lisa & Kalin, Yngve. Skapelseordningens vägledning om äktenskapet bör gälla. *Kyrkans Tidning*. 2009-01-08

Hammar, Anna Karin. Vi tillhör en dynamisk tradition. *Kyrkans tidning*. 2009-09-17

Hyltén-Cavallius, Gunnar, Braw, Karin & Larsson, Anders. Vågar kyrkans folk deklarerera sin syn på äktenskapet? *Kyrkans tidning*. 2009-09-10

Jackelén, Antje & Thidevall, Sven. Folkkyrkan ska inte vara myndighetskyrka. *Kyrkans Tidning*. 2009-02-19

Johannesson, Karin. Sju skäl till min reservation i läronämnden. *Kyrkans tidning*. 2009-10-15

Lindh, Martin. Ny äktenskapsteologi förakt för kyrkan. *Kyrkans Tidning*. 2009-01-15

Unger, Johan. Kärlek och trohet viktigast – inte sexuell identitet. *Kyrkans tidning*. 2009-04-30

Westerlund, Liza. Gör vigselrätten individuell. *Kyrkans Tidning*. 2009-02-12

Övriga källor

Gunilla, kommunikatör vid Svenska kyrkans information. Mail. 2014-12-10

Gunilla, kommunikatör vid Svenska kyrkans information. Mail. 2014-12-11